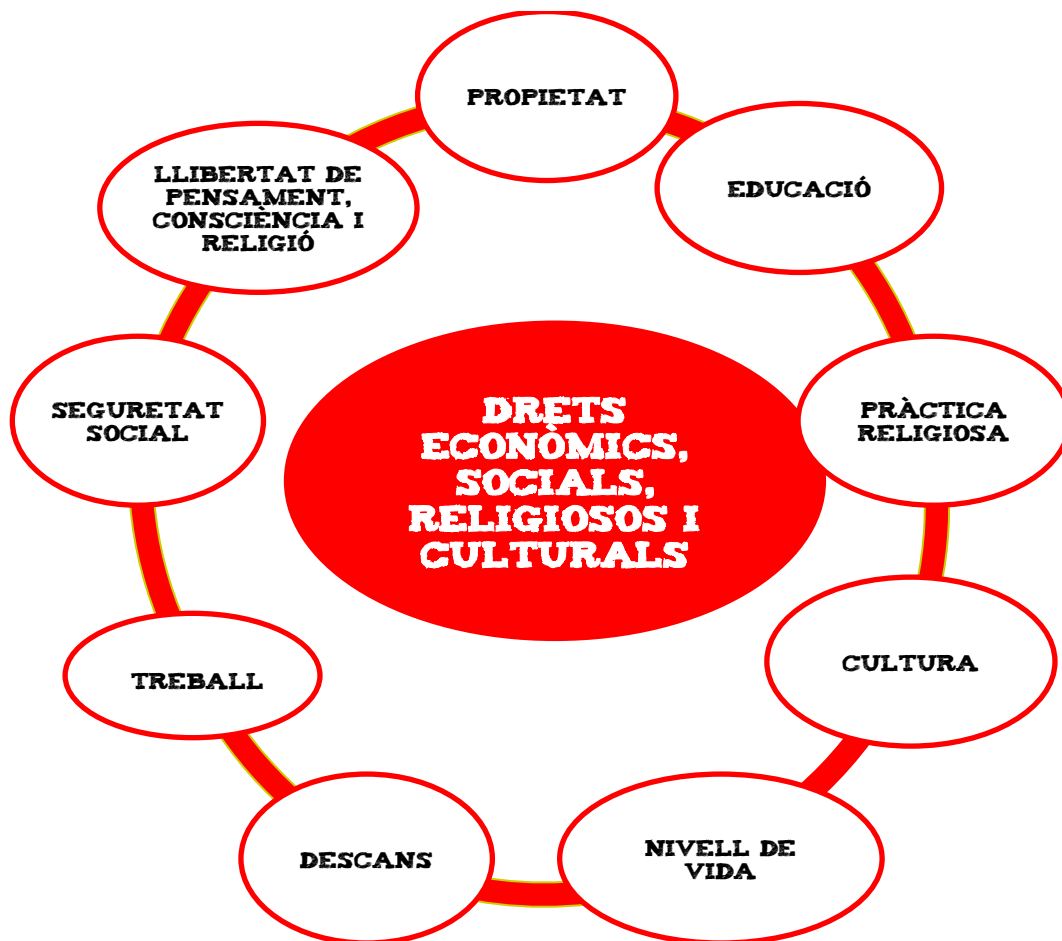

DRETS ECONÒMICS, SOCIALS, RELIGIOSOS I CULTURALS¹

L'ésser humà és, per naturalesa, un ésser social. La comunitat, la família, el barri, etc., són alguns dels seus referents. De les xarxes que establim se'n deriven drets i deures que garanteixen la vida en condicions de dignitat per a les persones, així com el progrés social al qual s'al·ludeix en el preàmbul de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Drets econòmics són els que tracten de qüestions tan bàsiques com l'alimentació, la salut, l'habitatge, el treball, l'aigua. Tenim drets econòmics quan podem produir, comerciar i consumir sense l'ús de la força, el frau o el robatori. La llibertat econòmica consisteix en poder tenir drets de propietat,

¹ ATENCIÓ: Per accedir als enllaços heu d'entrar al bloc [PARLEM DE DRETS](#)

llibertat contractual i iniciativa econòmica.

Drets socials són drets que es refereixen al descans i al temps lliure, establint, per exemple, condicions de treball dignes, vacances pagades, un salari mínim, el dret de sindicar-se, el dret a la vaga i a concertar convenis col·lectius.

Drets religiosos són els que garanteixen que es puguin manifestar i divulgar les creences pròpies. La llibertat religiosa o llibertat de culte permet que els individus practiquin la seva religió sense cap repressió. En molts estats del món és un concepte nou. Actualment la intolerància religiosa encara és present en molts conflictes bèl·lics i de terrorisme.

Drets culturals, són els que es refereixen a la capacitació i perfeccionament de l'ésser humà, i són compatibles amb els drets socials: per exemple, el dret d'ensenyar i aprendre, el dret a l'educació, gaudir dels productes culturals.

Enunciat dels articles

Article 17

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat.

Article 18

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectiva, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Article 22

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Article 23

1. Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.
2. Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per treball igual.
3. Tothom qui treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que assegurï per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.

4. Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Article 24

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.

Article 25

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment pel que fa a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica, i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència, independent de la seva voluntat.

2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen de protecció social igual.

Article 26

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.

2. L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; promourà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i grups ètnics o religiosos, i fomentarà les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.

3. El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.

Article 27

1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.

2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

Article 28

Tota persona té dret a un ordre social i internacional en què els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració puguin ser plenament efectius.

CONCEPTES COMUNS:

DIGNITAT I RESPECTE

DIGNITAT

Què significa dignitat? Dignitat és grandesa, excel·lència; és una qualitat superior per la qual alguna cosa o algú gaudeix de valor o estima especial. Deriva de l'adjectiu llatí *dignus* i es pot traduir per "valuós". La dignitat és el valor intrínsec i suprem que té cada ésser humà, independentment de la seva situació econòmica, social i cultural, així com de les seves creences o formes de pensar. Se sustenta en la seva racionalitat i el seu poder creador, entenent que les persones poden modelar les seves vides mitjançant la presa de decisions i l'exercici de la seva llibertat. La dignitat equival així a autonomia; la persona no és un mer súbdit sinó un ciutadà.

a. Criteris de dignitat

La revista francesa *Le Nouvel Observateur*, fa uns anys va establir 13 criteris per a valorar la dignitat humana en els diferents països:

- pena de mort
- tortura
- camps de treball
- desaparicions i execucions il·legals
- no atorgació de la nacionalitat
- igualtat de sexes
- legislació de l'avortament
- percentatge d'ús d'anticonceptius
- injustícia feta als nens i nenes
- atemptats als drets dels ésser humans
- adhesió a tractats humanitaris
- refugiats
- respecte a les minories

Reflexió

- Quin criteri en trauries? Per què?
- Quin criteri hi afegiries? Per què?
- Matisaries algun dels criteris aportats? En quin sentit?

- Creus que el teu país compleix els 13 criteris?
- Quins es respecten clarament?
- Quins en surten més perjudicats?
- El teu país es pot considerar un país "digne"? Dóna'n les raons

b. Digne o indigne

En grup petit, busqueu situacions en les que es tracti a les persones dignament o indignament. Quan estigueu d'acord, prepareu-vos per representar-les mímicament. Si els vostres companys endevinen de quina situació es tracta és que ho heu fet molt bé.

RESPECTE

El respecte és un sentiment que porta a tractar un individu de manera considerada, perquè se li reconeix valor ètic. Respectar és reconèixer la pròpia dignitat i la dignitat dels altres i, per tant, ser respectuós és el comportament que es deriva d'aquest reconeixement. Respectar significa tractar els altres amb cura, ser tolerant amb les diferències. La dignitat es basa en el reconeixement de la persona de ser mereixedora de respecte, és a dir, que tots mereixem respecte sense importar com siguem. Kant i Aristòtil parlen del respecte com a sentiments, com a estats afectius. Aristòtil (*Ètica a Nicòmac.* II, 7 1108a 32) l'oposa al temor. Kant considera que és un sentiment de caire moral. És un adjectiu que només s'aplica a persones i no a coses perquè només la persona és capaç de fer i complir la llei moral: "Tot respecte per a una persona, no és sinó un respecte per la llei", Kant.

a. El mot respecte

Substituir la paraula *respecte* d'aquestes frases, per una altra, procurant que es mantingui el mateix sentit:

- Té un respecte exagerat per l'opinió de la gent.
- El respecte a les lleis, a la justícia, a la veritat és fonamental
- No respecta cap religió.
- No va respectar la paraula donada.
- El respecte a si mateix/ mateixa és fonamental.
- La seva força hercúlia fa respecte.
- Marxar sense acomiadar-se ser una falta de respecte
- Cal fomentar el respecte envers els pares i mares
- La mort em fa molt de respecte.

- Respecteu les plantes.

Tipus de respecte

- Respectar per por, per temor: és la forma més antiga i tradicional. I probablement encara té molta força.
- Respectar per admiració: es dona molt en el món dels ídols juvenils, estrelles de cinema o esportives... "voldríem ser com ell o ella".
- Respectar per conveniència: ens convé aconseguir o mantenir un treball, aconseguir un negoci, un crèdit, una amistat. Hi ha càlcul i estratègia del que (jo) hi guanyo i el que hi perdo.
- Respectar per amor, per estimació. És el més generós i més gratificant, per simpatia, gratuïtament: els amics, amigues, la parella, el pare i mare, fills i filles.

b. Cal respectar tothom per igual?

- Pots respectar una persona que no t'agrada?
- Pots respectar una persona que no coneixes?
- Pots respectar els i les altres i no respectar-te a tu mateix/mateixa?
- Cal respectar una persona que no és respectuosa?
- A qui és més fàcil de respectar, a una persona agradable o a una persona desagradable?
- A qui és més fàcil de respectar, a una persona respectuosa o a una persona irrespectuosa?
- A qui és més fàcil de respectar, a una persona feble o a una persona forta?
- Et respectes tu mateix/mateixa si tens cura del que menges?
- Et respectes tu mateix si intentes saciar els teus desitjos?
- Et respectes tu mateix si busques respectar als altres?
- És possible respectar els altres i no respectar-se un mateix?
- És possible respectar-se un mateix i no respectar els altres?
- Et sembla que són dignes de respecte tots els éssers humans? Si penses que no, qui creus que no es mereix respecte i per què?

Art. 17 Dret a la propietat

1. Tota persona té dret a la propietat, individualment i col·lectiva.
2. Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat.

Vincent Van Gogh. *La collita*, 1888

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre la propietat?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement

10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el dissetè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

PROPIETAT

Preguntar a l'alumnat si la possessió de béns materials limita o reforça el desenvolupament dels éssers humans. Mostrar que per tal de defensar el dret a la propietat, el robatori i el pillatge estan prohibits i han de ser sancionats per la llei. Contrastar el dret a la propietat amb el dret a l'habitatge, per exemple: quan no hi ha habitatge per a tothom, és legítim que algú tingui cases i solars abandonats durant anys i anys només perquè els preus pugin i poder-los vendre més cars?

Reflexió

- Què és la propietat? D'on ve el dret a tenir-la?
- Per què hi ha dos tipus de propietat: individual i col·lectiva?
- Com és que algunes persones – poques - s'han pogut fer riques?
- La pobresa té alguna cosa a veure amb la propietat?
- Com és possible reduir les enormes diferències socials i econòmiques?
- Com uses els teus béns? Com pots usar-los millor?

ROBAR

Tenir propietats vol dir tenir habitatge, vehicle, terres o béns (quadres, joies, mobles, etc.) de les quals ningú et pot desposseir. Habitualment es considera que el dret de propietat significa l'ús, el gaudi i la disposició. A part de les propietats físiques cal garantir també el dret a la propietat intel·lectual, que es defineix com la propietat que es té sobre les obres, fruit de la intel·ligència i la creació, ja siguin literàries, artístiques o científiques.

a. Donar raons

Els exemples següents, són exemples de robar? Prepara't per donar una raó per a la teva resposta.

	Robar	No robar	?
1. Agafes alguna cosa en préstec i t'oblides de tornar-la.			
2. Et deixen alguna cosa que no tens intenció de tornar mai.			
3. Fas servir coses d'algú sense demanar-les.			
4. Agafes alguna cosa que saps que l'amo ja no necessita.			
5. Regales alguna cosa que és d'algú altre.			
6. Fas trampa en un test copiant el que fa el veí.			
7. Trobes alguna cosa que ha perdut algú de la teva classe i te la quedes			
8. Agafes alguna cosa d'algú altre, pensant que és la teva.			

b. Pla de diàleg: Robar

La majoria de la gent creu que robar és dolent. Però a vegades hi ha circumstàncies que fan sentir una certa simpatia per la persona que roba.

1. Creus que hi pot haver ocasions en què robar aparegui com l'única cosa factible?
2. Quin sentiment tindries envers una persona que robés cent milions d'euros d'un banc?
3. Quin sentiment tindries envers una persona que robés vint mil euros de la botiga de comestibles de la cantonada?
4. Quin sentiment tindries envers algú que s'esmunyís a l'autobús sense pagar bitllet?
5. Quin sentiment tindries envers algú que agafa una cosa que no li pertany perquè la necessita?
6. Quin sentiment tindries envers algú que agafa una cosa que no li pertany perquè esta enfadat?
7. Segons tu, robar pot ser més o menys dolent pel fet que la víctima sigui un desconegut?
8. Sincerament, et pots imaginar alguna situació en què robar pugui ser correcte?

c. Buscar principis. Per què és dolent robar?

Usarem el tema del robatori per buscar raons, o millor, bones raons per justificar algunes de les frases que aportem:

Robar és dolent.....

- perquè és contra la llei
- perquè els lladres porten problemes
- perquè la gent honrada no ho fa
- perquè els lladres no mereixen confiança

- si tothom robés, el món seria un caos
- perquè robant perjudiques els altres
- en una societat estable les lleis s'han de complir
- cal respectar el dret a la propietat privada

MIRADA NO VIOLENTA

DIVERSES FORMES DE ROBAR

Hackers (furoners)

Un Hacker (en català furoner o furonera) és una persona que té un gran coneixement de les xarxes i dels sistemes informàtics. S'introdueix il·legalment en un sistema de seguretat i posa a prova les seves habilitats en aquest àmbit. Pot demostrar-ne la vulnerabilitat, sigui de manera legal, encarregat per una empresa o servei públic, per a provar-ne la seguretat, sigui de manera espontània o il·legal per a exhibir les seves habilitats. Però per a molts el mot segueix portant l'etiqueta de "pirata informàtic" que van popularitzar els mitjans de comunicació. Cal distingir els termes *hacker* i *cracker*. El primer fa referència a la persona capaç d'introduir-se en sistemes informàtics aliens, el segon es refereix a qui ho fa amb fins il·lícits.

Un hacker s'introdueix sense autorització en sistemes aliens per manipular-los, obtenir informació, etc., o simplement per diversió. La paraula *cracker*, en canvi, s'aplica a qui, a més de ser capaç d'entrar en sistemes aliens, **ho fa amb fins delictius**, com assenyala el diccionari d'Oxford. Els crackers poden operar com:

- Periodistes sensacionalistes que per accions de pirateria i escoltes telefòniques van infringir al dret de privadesa.
- Activistes religioses integristes
- Delinqüents tradicionals que fan robatoris aprofitant la tecnologia moderna, reemplaçant la pirateria i el furt brutal o físic amb menys violència i menys danys als objectes robats.
- Procurant-se dades de comptes bancaris o targetes de crèdit, ja ha esdevingut un clàssic de la criminalitat.

Completar aquestes frases (Hem posat la solució pel professorat però a l'alumnat li presentarem l'exercici amb els mots *Cracker* i *Hacker* en blanc):

- El grup **cracker** que va crear el caos de la setmana passada "prepara alguna cosa pitjor."
- Uns **crackers** extorsionen Disney amb la filtració de la darrera pel·lícula.
- A les empreses els caldran 825.000 **hackers** per frenar els **crackers** el 2025.

-La cultura hacker no està directament relacionada amb la

delinqüència.

-Pirata no s'hauria d'associar al terme **hacker** com solen fer els mitjans de comunicació.

-Un **hacker** no és un ciberdelinqüent ni un cibercriminal, no es pot confondre!

-Els delinqüents informàtics són els **crackers**.

Sèxting i sexpreading

Parlem de sexting quan una persona envia fotos o vídeos de continguts molt íntims destinades a una parella o als amics o amigues, com un simple joc. Es fa de manera consentida i és una manera de relacionar-nos amb la sexualitat.

En canvi, la paraula "sexpreading" es refereix a difondre material amb contingut sexual sense el consentiment de la persona en qüestió i la imatge o imatges compromeses passen a ser de domini públic, per tant és un robatori de la intimitat d'algú. De fet es pot considerar una traïció i per això es parla de "sextorsió".

- **SÈXTING:** pràctica sexual que consisteix en enviar de manera consentida fotos o vídeos amb contingut sexual sobre si mateix/a una altra persona
- **SEXPREADING:** difondre fotos amb contingut sexual d'una altra persona sense el seu consentiment
- **SEXTORSIÓ:** forma d'extorsió sexual en la qual una persona rep xantatge o amenaces perquè envii una foto de si mateixa amb contingut sexual.

a. Raons del sexting o del sexpreading

Quines creus que són les raons que impulsen a practicar el *sexting* o el *sexpreading*?

1. És un divertiment
2. No té cap risc (no pensen les formes variades en què aquesta imatge pot sortir del dispositiu. Un robatori, un error, una broma, una pèrdua ... o la voluntat del seu propietari.
3. Senten certa pressió de grup que els porta a guanyar notorietat i acceptació en el context digital.
4. Molta gent ho fa, jo també.
5. Per cert esperit transgressor i provocatiu que desencadena certs desafiaments.
6. Es una manera d'establir o mantenir relacions, de fer amics o amigues, és un intercanvi, un risc per mantenir una relació.
8. És una manera de cridar l'atenció dels altres.
9. És una forma de venjança o de xantatge.

10. Per presumir del propi cos i, si s'escau, fer enveja.

Analitzeu les distintes opcions i busqueu alternatives a aquestes raons.

b. Comentar aquesta reflexió

“Si et treus una foto mostrant parts íntimes del teu cos o completament nu/a i l'envies per mitjà de qualsevol xarxa social, t'estàs arriscant que el material arribi a alguna pàgina que no voldries, o que les teves imatges acabin fent-se virals o difoses dins del teu grup social, afectant la teva seguretat i autoestima”.

- Us imagineu com se sent la persona que ha enviat un material tan personal a una persona o un grup reduït, quan aquest es fa públic?
- Quines poden ser les conseqüències?

Per saber-ne més:

- *Sexting*
- Guia de recursos d'educació sexual i afectiva - Diputació de Barcelona
- Sex-crets. Els secrets d'un aprenentatge

MIRADA VIOLETA

Les dones i la propietat

L'ONU recorda que només el 12,8% de les terres de cultiu del món són propietat de dones. Durant el segle XIX, a EUA. i al Regne Unit algunes dones van començar a rebel·lar-se contra les lleis que els negaven el dret a la propietat un cop casades. Els marits s'arrogaven el control sobre els béns i salaris de les seves esposes. A partir de mitjans del segle XIX, a alguns països van aprovar estatuts que protegien les propietats de les dones amb la fórmula de separació de béns. Malgrat això, a Espanya fins a finals del XX, una dona propietària no podia vendre un immoble o un camp sense el permís del marit.

Reflexió:

- Quina consideració de la dona tenien els juristes i la societat sobre la dona?
- Què significa que encara avui només el 12 % de les terres de cultiu sigui de dones?
- Creieu que aquesta tendència també és la mateixa en el sòl urbà o en propietats empresarials?
- Ara mateix ja està tot més igualat? Justifica la resposta.

Les dones com a propietat

Molt sovint, i encara avui, les dones s'han usat en el sentit estricte com un valor de canvi: ho hem vist en els matrimonis forçats, en el tràfic d' éssers humans amb finalitat d'explotació sexual i en el nostre món ho podem constatar cada dia amb la publicitat que usa el cos de la dona com a esquer per vendre el que sigui. És a dir, no són propietàries d'elles mateixes. Això passa amb la prostitució forçada com a pagament d'un deute etc. La pornografia és un altre element que usa el cos de la dona com a objecte del plaer masculí.

Pornografia

L'accés dels menors a material adult i pornogràfic ha anat augmentat en els últims anys, gràcies a la facilitat dels aparells digitals que faciliten el seu consum. Moltes anàlisis i estudis consideren "vital" protegir els menors d'aquest continguts, "que no saben gestionar" i que es limiten a reproduir. Si els pares i l'escola no hi diuen res, significa que deixem l'educació sexual dels adolescents en mans de la indústria pornogràfica.

Quins efectes té la pornografia en els adolescents?

En ments encara no formades sobre relacions afectives i sexuals el consum de pornografia pot generar confusió pel que fa als rols, al funcionament sexual i al tipus de pràctiques. Des de "Save the Children" (2019) destaquen que, en general, són continguts carregats de violència, on els rols de gènere solen estar determinats per la desigualtat de poder. Per regla general, els rols entre homes i dones es basen en la diferència de rol actiu dels homes i passiu de les dones, la consideració dels cossos com a màquines de plaer, es distorsionen les mides, s'idealitzen els cossos perfectes, es mitifica i simplifica el plaer, i es potencien conductes de risc, perquè no es mostra mai l'ús del preservatiu.

Alguns experts relacionen la pornografia i els actes sexualment agressius. Fonamentalment crea una "falta d'empatia davant de l'explotació femenina" i "naturalitza" les relacions múltiples que alimenten la idea de violació. A més, el consum de pornografia pot comportar ansietat, que es tradueix en disgust, enuig, vergonya, commoció... o fins i tot l'obsessió de voler realitzar allò que s'ha vist en pantalla.

A partir dels 10 anys, un elevat percentatge de nens i nenes tot navegant per la xarxa ha topat, ni que sigui accidentalment, amb continguts no adequats per la seva edat. Quan un amic els diu d'entrar a una web porno, cal que els infants sàpiguen que el que allà veuen no és real. Que les dones no volen ser humiliades, no volen que les peguin i que no tots els homes són obsessos sexuals. El 81 % dels menors entre 13 i 18 anys han consumit pornografia. El més preocupant però és que els menors han passat de

consumidors a productors: planifiquen, graven i distribueixen les seves pròpies experiències. Quan el cos es cosifica, és més fàcil cedir a anorèxies, fòbies socials i relacions tòxiques. Cal que aprenguin a distingir la pornografia i les relacions afectivosexuals saludables .

Cal tractar el tema amb molt de tacte i delicadesa, però no es pot obviar. Fora interessant que les famílies s'hi impliquessin, però la comunitat educativa no pot tancar els ulls a una realitat que s'acaba convertint en una font d'informació important. Suggerim un pla de diàleg obert, que cada ensenyant haurà d'adaptar a la sensibilitat del grup.

Pla de diàleg:

- Heu vist alguna vegada alguna pàgina amb contingut sexual?
- Com l'heu trobada
- Us ha interessat?
- Parla de l'amor i l'estimació?
- Creieu que les escenes que mostren tenen a veure amb els sentiments i l'afectivitat?
- Creieu que és una forma tendra i amorosa de relacionar-se?
- Per què es fan aquest tipus de vídeos o pel·lícules?
- Què diuen sobre la condició de les dones?
- Diríeu que dignifica les dones?
- Sabeu que el porno és una indústria que mou molts diners?
- Per tenir una vida sexual adulta cal veure aquests continguts?
- Hi ha altres maneres d'informar-se sobre les relacions sexuals?
- De quins aspectes us voldríeu informar?

ACTIVITATS

MÚSICA I LITERATURA

Andaluces de Jaén

de Miguel Hernández

Andaluces de Jaén,
aceituneros altivos,
decidme en el alma: ¿quién,
quién levantó los olivos?
No los levantó la nada,
ni el dinero, ni el señor,
sino la tierra callada,
el trabajo y el sudor.
Unidos al agua pura
y a los planetas unidos,
los tres dieron la hermosura

de los troncos retorcidos.
Levántate, olivo cano,
dijeron al pie del viento.
Y el olivo alzó una mano
poderosa de cimiento.
Andaluces de Jaén,
aceituneros altivos,
decidme en el alma: ¿quién
amamantó los olivos?
Vuestra sangre, vuestra vida,
no la del explotador
que se enriqueció en la herida
generosa del sudor.
No la del terrateniente
que os sepultó en la pobreza,
que os pisoteó la frente,
que os redujo la cabeza.
Árboles que vuestro afán
consagró al centro del día
eran principio de un pan
que sólo el otro comía.
¡Cuántos siglos de aceituna,
los pies y las manos presos,
sol a sol y luna a luna,
pesan sobre vuestros huesos!
Andaluces de Jaén,
aceituneros altivos,
pregunta mi alma: ¿de quién,
de quién son estos olivos?
Jaén, levántate brava
sobre tus piedras lunares,
no vayas a ser esclava
con todos tus olivares.
Dentro de la claridad
del aceite y sus aromas,
indican tu libertad
la libertad de tus lomas.

Reflexió:

- De qui parla aquest poema-cançó?
- Què diu dels treballadors
- Què diu dels amos?
- A què convida?
- Fes una valoració tant del text com de la música

Versió de Paco Ibañez

ARTS VISUALS

Quadres

Sobre propietats

		G. Caillebotte. <i>L'hort</i> , 1881-1882
		Emil Kosa. <i>Prop de Modesto</i> , 1940
		Ivan Vladimirov. <i>Bolchevics requisant gra als camperols</i> , entre 1921 i 1922

Sobre robatoris

		William-Adolphe Bouguereau. <i>Lladregotes</i> , 1872
		Alexander Antigna. <i>El caçador furtiu</i> (sense data)

Reflexió per a cada quadre:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Creus que pot il·lustrar aquest article? En quin sentit?
- Buscar altres obres (de la mateixa època, anteriors o posteriors), en les quals es reflecteixi el tema del dret en qüestió, ja sigui a través de la representació de la seva vulneració o del seu gaudi.
- Com seria avui una representació dels drets de propietat d'autor com ara d'un músic, cantant o escriptor a qui se li "pirateja" la seva obra?

CURTMETRATGES

Qué es un hacker y qué tipos de hacker existen

NOMENCLATURA: TEXT DEL CURTMETRATGE

Es pot comentar en aquest apartat abans o després de veure el curtmetratge.

Hi ha dos tipus de hackers principals: **els Black Hat i els White Hat**. El seu nom prové de les pel·lícules de vaquers on, normalment, als "dolents" se'ls representa amb barrets negres, mentre que "els bons" van amb barret blanc.

Els **White Hats**, hackers de barret blanc, o hackers ètics s'encarreguen de trobar vulnerabilitats en un sistema, per estudiar i corregir els errors trobats. Es diu que alguns dels que es troben avui en dia en aquest grup van pertànyer en el seu moment als Black Hat, i ara utilitzen tots els seus coneixements per millorar els sistemes en matèria de seguretat.

Per la seva banda, els **Black Hat** o ciberdelinquent són aquells hackers de barret negre que realitzen activitats il·lícites per vulnerar i extreure informació confidencial, principalment amb una finalitat monetària. També són creadors de tot tipus de malware. Dins d'aquest segon grup trobem als **crackers i els phreakers**.

Els primers, a més d'incrustar virus o robar contrassenyes, es dediquen a modificar programari i estendre les seves funcionalitats, mentre que els segons es dediquen a realitzar accions en el món de les telecomunicacions.

Entre els barrets negres i blancs hi trobem amb un altre tipus de hackers: els **Grey Hat**, que es dediquen a traspasar els nivells de seguretat d'una empresa per, després, oferir els seus serveis. És a dir, ataquen diferents sistemes d'una companyia per demostrar la seva capacitat i després defensar-la.

D'altra banda es troben els **Llepar o script-kiddie**, un terme que s'utilitza per a les persones amb manca d'habilitats tècniques, generalment no competents en la matèria, que tenen com a objectiu obtenir beneficis del hacking sense tenir els coneixements necessaris. Es podria dir que són hackers aficionats. També hi ha els **Newbie** o neòfits, que es refereix als "novells del hacking" i que, per aquesta raó, no posseeixen gairebé cap coneixement o experiència en el món de la tecnologia.

Finalment hi ha els **Hactivistas**, que són persones que utilitzen les seves habilitats per penetrar sistemes segurs amb finalitats polítiques. Per exemple, diversos atacs d'Anonymous han estat qualificats de Hactivisme.

Et deixem amb un vídeo explicatiu sobre què és un hacker i quins tipus de hackers hi ha, per si et queda algun dubte.

Reflexió:

- T'han quedat clars alguns conceptes?
- Quins han estat nous per a tu?
- Alguns que han sorgit potser els coneixies per altres noms?
- N'hi ha que tu coneixes i que no han sortit?

Article: [Hacker, pirata del segle XXI](#)

Pel·lícules sobre hackers

- Jocs de guerra (1983), Tots els públics.
- Hackers, pirates informàtics Iain Softley, (1995). Doblada al català.
- La red (1995) No menors de 13 anys.
- The Italian Job (2003) No menors de 13 anys.
- Firewall (2006) No menors de 13 anys.
- Anonymouse (2016) [Tots els públics](#).
- Snowden (2016) [Tots els públics](#).

Altres curtmetratges

[Derecho a la propiedad](#)

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Drets d'autor

Els **drets d'autor** (en anglès *copyright*, símbol ©) protegeixen la propietat d'obres originals incloent-hi obres literàries, dramàtiques, musicals, plàstiques, intel·lectuals i tècniques. La **propietat intel·lectual** és el dret que un autor té sobre les pròpies obres, ja siguin literàries, artístiques o científiques. És una propietat una mica especial, ja que, a diferència de les coses que s'acostumen a posseir, la propietat intel·lectual fa referència a quelcom intangible; la qual cosa fa que sigui un concepte de propietat més sofisticat del que estem acostumats a tractar. Les lleis de la propietat intel·lectual es refereixen al tractament que es fa de la seva idea o producció.

Creative Commons (CC) és una organització sense ànim de lucre dedicada a promoure l'accés i l'intercanvi de cultura. Desenvolupa un

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres
derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

conjunt d'instruments jurídics de caràcter gratuït que faciliten usar i compartir tant la creativitat com el coneixement.

Reflexió:

- Creus que és just que un autor rebi una recompensa per la seva obra?
- Creus que els fills o nets de l'artista (pintor, músic, etc.) han de seguir cobrant drets d'unes obres que ells no han fet?
- Qui s'ocupa de vetllar pels drets dels autors?

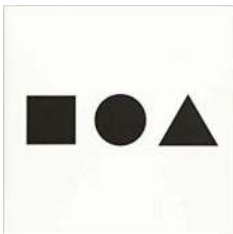
Per saber-ne més

Propietat Intel·lectual

Drets d'autor

[Sobre Creative Commons](#)

FER

Amb un quadrat, un cercle i un triangle fes una composició al·lusiva al tema de la propietat

DIES INTERNACIONALS

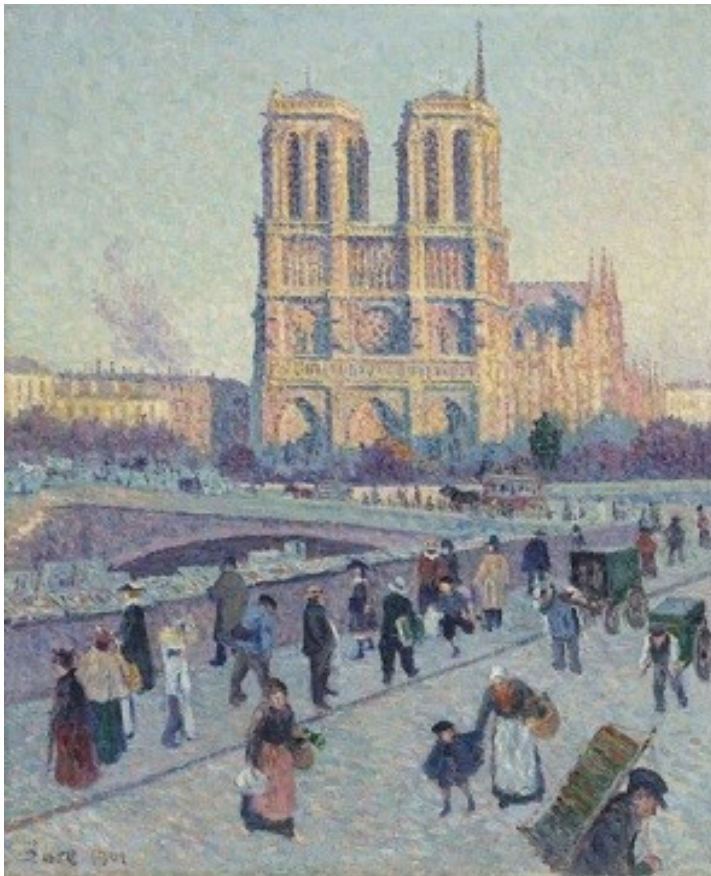
Febrer 2 Dia internacional d'internet segura

Abril 26 Dia mundial de la propietat intel·lectual

Art 18 Dret a la llibertat de pensament

Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, i la llibertat, individualment o col·lectivament, en públic o en privat, de manifestar la seva religió o creença per mitjà de l'ensenyament, la pràctica, el culte i l'observança.

Maximilien Luce. *El moll de Saint-Michel i Notre-Dame*, 1901

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre el drets d'aquest article?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar

5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el divuitè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

LLIBERTAT DE PENSAMENT

Llibertat de pensament, llibertat intel·lectual, llibertat ideològica o llibertat de creença és el dret que té tota persona a no ser perseguida o sancionada pels seus pensaments. De vegades la llibertat de consciència o de pensament es restringeix o és coaccionada: per la imposició de cànons o models socialment acceptats que s'han interioritzat. La llibertat de pensament implica tenir opinió pròpia. La iindoctrinació i manipulació són contraris a la llibertat de pensament. Per això molts poders polítics, econòmics i ideològics no estan interessants en una educació que permeti al jovent tenir idees pròpies.

a. **Comenta**

"El dret d'expressar els nostres pensaments només té sentit si som capaços de tenir pensaments propis". Eric Fromm.

b. **Reflexió**

La llibertat de pensament i creences dintre de la família.

- ¿Poden els menors d'edat reclamar aquest dret quan volen seguir una opció diferent a la de la seva família?
- ¿Passa el mateix en el cas dels nois que en el de les noies?
- ¿La família té el dret d'obligar els menors a practicar una determinada religió?

c. **Exemples**

- Buscar exemples conflictius en l'àmbit educatiu: usos d'indumentàries no admeses a priori per les normes dels centres, problemes amb els ingredients del menú escolar, celebració de festivitats no incloses en el calendari escolar, oposició a determinats continguts dels temaris...
- Buscar exemples històrics i actuals de societats en les quals no es respecti la llibertat de pensament i de creences.
- Com defensar-se de persones que tenen idees perverses i danyines?

LLIBERTAT DE CONSCIÈNCIA

L'ésser humà es caracteritza per la seva capacitat de pensar, de reflexionar sobre la realitat que l'envolta i d'arribar a conclusions sobre la naturalesa del món o sobre com ha de comportar-se davant d'una determinada situació; intenta donar respostes als problemes que el neguitegen. La llibertat de consciència, és la capacitat íntima i personal de configurar la nostra pròpia visió de la realitat. Però com que vivim en societat, els interessos individuals i col·lectius lluiten per imposar-se els uns sobre els altres. En aquestes disputes, la capacitat de pensar i la subsegüent possibilitat de fer públics els nostres pensaments, les idees que hem estat capaços d'elaborar individualment o col·lectivament, són el primer pas per poder posar en qüestió els interessos d'altres individus o col·lectius, i canviar la realitat social de cada moment.

Objecció de consciència

L'objecció de consciència és el refús d'obeir una ordre o una llei que hom troba inacceptable per raons ètiques, polítiques o religioses. És coneguda l'objecció al servei militar, quan aquest era obligatori. També són comunes les objeccions ètiques del personal sanitari a practicar l'avortament o l'eutanàsia. En aquests casos els motius solen ser les creences religioses, que impedeixen aplicar la legislació vigent que permet aquestes pràctiques. Quan es va introduir la possibilitat del matrimoni homosexual, alguns funcionaris van refusar de fer el servei. Una societat plural i oberta ha de respectar el dissentiment, sense censurar o penalitzar l'objector, garantint alhora el compliment dels drets de la resta dels ciutadans.

Reflexió:

- Digues en paraules teves què és "l'objecció de consciència"? Buscar informació sobre l'objecció de consciència a Espanya en l'àmbit militar.
- L'objecció de consciència només es produeix en l'àmbit militar? Es pot produir també en l'àmbit mèdic i educatiu? Buscar informació referent a això.

- Existeixen límits per a l'objecció de consciència? En cas afirmatiu: Com es poden establir sense arbitrarietat?

Insubmissió

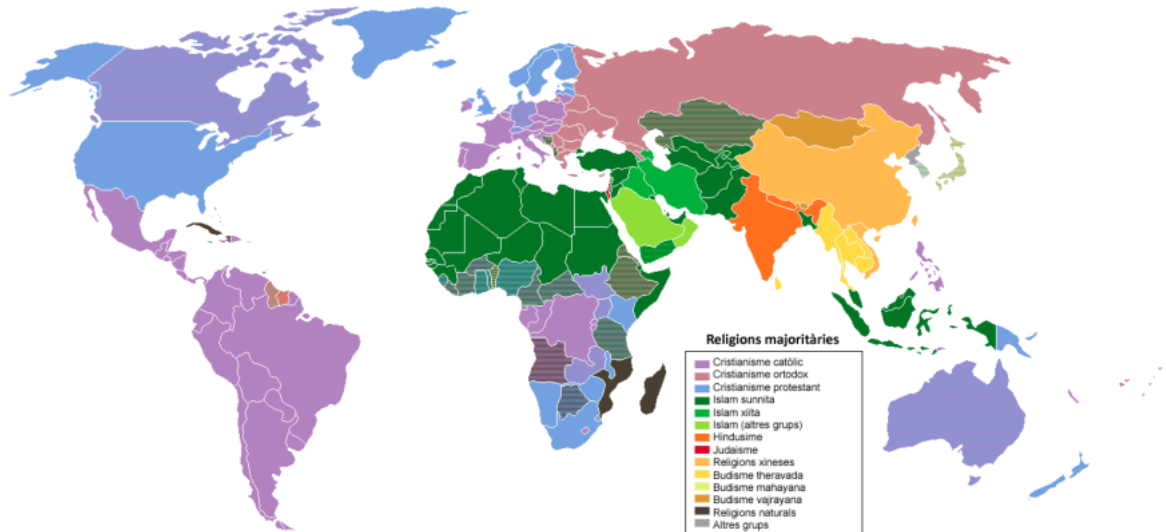
La *insubmissió* és el rebuig a integrar-se, per acció o per omissió, en una determinada organització, o a complir determinat requisit que li és exigida a un ciutadà, normalment des de l'Estat, emparant-se en raons de consciència. Sol definir-se com insubmís, per exemple, aquell que es nega a participar en el servei militar obligatori, si bé hi ha altres formes d'insubmissió, com ara la insubmissió fiscal. La insubmissió és una forma de desobediència civil, i els seus motius poden ser diversos: filosòfics, polítics, pacifistes, antimilitaristes, religiosos o ètics. Abans del reconeixement de l'objecció de consciència, el refús del servei militar solia estar castigat amb penes de presó en aquells països en què el servei ara obligatori.

Reflexió:

- Digues en paraules teves què és la insubmissió?
- Quina diferència hi ha entre l'objecció de consciència i la insubmissió?
- Una depèn de l'altra o són independents?

LLIBERTAT RELIGIOSA

Una **religió** és el conjunt de creences i pràctiques comunes d'un grup de persones, sovint relacionades amb una concepció del món que prové de tradicions culturals ancestrals, escriptures, història o mitologia. La religió pressuposa l'existència d'un o més éssers sobrenaturals, sagrats, divins o que contenen la veritat. La seva expressió externa són els rituals: oracions, oficis, misses, assemblees, etc. El desenvolupament de la religió ha pres diverses formes segons les diverses cultures.

Reflexió:

- Segons el mapa quines són les principals religions?
- Com pot ajudar la religió al desenvolupament humà ple?
- Com també la religió pot esdevenir un entrebanc per a la vida?
- Per què cal sempre respectar les persones creients?
- Per què igualment cal respectar les persones agnòstiques?
- Et sents lliure per a practicar – i també per a no practicar – una religió?
- Quin coneixement tens del cristianisme, religió majoritària d'Occident?
- Poden entrar en conflicte, en una determinada societat, la llibertat d'expressió i el dret a practicar cadascú la seva pròpia religió? En quin sentit? Com es pot superar aquest conflicte?

Societats teocràtiques

Una societat teocràtica és la que estableix que l'autoritat per governar, dirigir i decidir, no pertany al poble, com en el cas de la democràcia, sinó que pertany a Déu, i per tant, als seus representants ací a la Terra. Estableix una jerarquia religiosa que interpreta la *Paraula de Déu* per a legislar i governar, i que sol imposar una religió d'estat o limitar les llibertats civils. Alguns dels estats teocràtics actuals:

- Iran: teocràcia amb govern elegit entre els membres de la cúria religiosa (aiatol·làs).
- Aràbia Saudita, Brunei i Oman: monarquia absoluta per dret diví, amb imperi de la Llei Islàmica.
- Mauritània, Pakistan i Afganistan: oficialment, repúbliques islàmiques.

- Emirats Àrabs Units i Qatar: monarquies dirigides per emirs, amb justificació divina.

Activitat

Definir una societat teocràtica i una societat laica. Detallar els eventuais avantatges i inconvenients de cada una.

Per tot l'article

Cert o fals

Es tracta de reflexionar sobre els incompliments de l'article 18 de la Declaració. A les qüestions que es plantegen s'ha de respondre *cert o fals*, i explicar per què:

	CERT	FALS
• Per a gaudir de la llibertat de pensament, cada persona necessita poder expressar-se lliurement i manifestar el seu pensament.		
• Accedir a tota la informació disponible és un perill per a fer-se una idea clara i real de la situació. Pot distorsionar les nostres idees.		
• En el món encara hi ha països on s'impossibilita la lliure expressió i se censura qualsevol pensament discordant amb la realitat oficial.		
• Els mitjans de comunicació també són susceptibles de manipular la realitat, en silenciar o censurar, esbiaixar informacions importants o imposar un pensament únic.		
• Aquest article recull el dret de tot ésser humà a negar-se a realitzar una acció imposada com un deure, quan aquesta acció repugni a la pròpia consciència.		
• Per a molts grups humans la religió és un dels pilars de la seva identitat, i això comporta intolerància contra aquells que no comparteixen la mateixa religió.		
...		

Fes una petita reflexió sobre aquest article de la Declaració i les situacions que poden vulnerar-lo.

(Font: Proposta inclosa en els "Materiales para la educación en Derechos Humanos", Ararteko).

MIRADA NO VIOLENTA

FANATISME

El fanatisme és una forma d'intolerància extrema que no accepta res del que no concorda amb les creences d'una persona o grup. Actitud que manifesta passió exagerada, desmesurada, irracional en defensa d'una idea, teoria, cultura, estil de vida, etc. Adhesió incondicional a una causa, de manera obstinada, indiscriminada i sovint violenta.

El fanatisme religiós es defineix per la fe cega, la persecució de la dissidència, de qui no sigui prou ortodox o s'aparti del que consideren "la veritat". En casos extrems, la persona fanàtica es comporta de manera perillosa i pot arribar a fer-se empresonar o a matar.

Hi ha també el cas del fanatisme positiu (no en contra d'alguna cosa o algú). Un fan o fanàtic, simpatitzant, aficionat, seguidor, és algú que sent atracció per una altra persona o persones o per certs objectes. El terme s'utilitza en l'esport i l'art, per referir-se als admiradors.

En les persones fanàtiques hi ha una amalgama de components afectius (l'exaltació emocional), cognitius (el valor absolut de les creences) i comportamentals (conductes impositives contra els que pensen diferent). El predomini de la convicció emocional sobre la coherència racional (una mena de pensament màgic): *-les idees són discutibles; les creences, no-* porta a la ofuscació de la consciència.

L'extremisme fanàtic neix de la inseguretat o d'un sentiment d'inferioritat, que sovint es revesteix de superioritat. Les persones fanàtiques són rígides i tendeixen a reduir informacions complexes a consignes simples. Solen ser persones intel·lectualment elementals, de pensament dicotòmic a nivell cognitiu (les idees o les persones són bones o dolentes), a nivell emocional (empatia només amb el propi grup) i a nivell moral (valors compartits només amb els seus). Això els fa persones incapaces de transcendir el seu sistema de valors o creences, hipervaloren les seves idees i menyspreen les dels altres: "Mentre les persones no fanàtiques tenen idees, els fanàtics tenen creences que divideixen el món entre nosaltres i ells".

Lectura del text

Dir no al fanatisme

Dir no al fanatisme és practicar la tolerància zero envers qualsevulla de les seves manifestacions, per suau que sigui. El drama rau en el fet que ningú no es reconeix a si mateix com a fanàtic. Justament una de les característiques del fanàtic és la seva incapacitat per prendre distància de si mateix i sotmetre's a crítica. (...)

Dir no al fanatisme significa dir sí a l'autoexamen i a l'autocrítica. Consisteix a prendre distància de totes les ideologies, creences i moviments suposadament alliberadors. No hi ha dreceres per escapar-se de la incertesa i de l'angoixa; no hi ha viaranys miraculosos per evadir-se de la inestabilitat i la por. La sortida de l'angoixa no passa per l'adhesió cega i incondicional a un ideari religiós, polític, ètnic o econòmic, sinó per la capacitat de prendre distància de tot i de mantenir molt viu el sentit crític.

Francesc Torralba. Desarmar el fanatisme. El punt avui, 5 febrer 2019

Reflexió:

- A quants aspectes de la vida és aplicable la noció de fanatisme (música, esport, religió, política, etc.).
- Perquè ningú no es reconeix com a fanàtic?

- Quines són les actituds que cal cultivar per no caure en el fanatisme i ser ponderat en els judicis i les accions?

FONAMENTALISME

El fonamentalisme designa un comportament ideològic, polític o religiós que implica l'acceptació d'un pensament únic i exclusiu i l'observació d'una normativa rígida que regula la vida quotidiana. Es caracteritza per l'exclusivitat, l'aïllament i l'antagonisme amb qui no comparteix el mateix punt de vista o creença. El terme en religió s'aplica a certs moviments (també anomenats integristes) que, en llur recerca de la puresa i el retorn als orígens, realitzen una estricta observança d'un conjunt de principis i que solen incidir a la vida social, econòmica i política. S'oposen al pluralisme i al relativisme, així com a la liberalització dels costums, a la modernització. El mot té una connotació negativa, d'intolerància i radicalitat.

Trets característics

- Falta d'empatia
- Cosificació de l'altre/altra, deshumanitzen les víctimes
- Ho viuen com a autodefensa. Cal destruir l'enemic en defensa pròpia
- El fonamentalista troba en el grup i la seva ment col·lectiva un element de primer ordre per no assumir cap culpa.

Factors de protecció

Per no caure en fonamentalismes cal un psiquisme sa: cal ser capaç de controlar l'angoixa que ens produeix el fet de no comptar amb tota la raó i de pensar que l'altre també pot tenir-la. Per això, la tolerància consisteix, en primer lloc, en escoltar l'altre, i, en segon lloc, a admetre que té la seva part de raó i que el seu punt de vista em pot enriquir.

Reflexió:

- En quins contextos has sentit parlar de fonamentalisme?
- Quins diries que són els trets més característics dels fonamentalistes?
- Quina relació establiries entre el fanatisme i el fonamentalisme?

MIRADA VIOLETA

Llibertat de consciència

Moltes dones , quan viuen en parella, deixen d'usar la seva llibertat i s'adapten a la de l'home, deixen de tenir opinió i accepten passivament la

mirada del company.

Una parella

- a. Pot tenir opinions diferents sobre política?
- b. Pot tenir opinions diferents sobre religió?
- c. Pot tenir opinions diferents sobre com pujar els fills?
- d. Pot tenir opinions diferents sobre com tenir cura dels pares?
- e. Pot tenir amics diferents?
- f. Pot tenir gustos diferents?
- g.

Feminisme

El feminisme és un terme amb molts matisos. En sentit estricte es refereix a la intenció d'obtenir els mateixos drets legals i polítics per a homes i per a dones, mentre que en un sentit més ampli, es refereix a qualsevol teoria en la qual es vegi la relació entre els sexes com a desigual, i que ajudi a identificar i resoldre les fonts d'aquesta opressió. El feminisme ha estat la resposta, o un grup de respostes, de l'opressió de la dona en totes les seves formes. L'opressió, però, sorgeix en part de la creença que els homes i les dones tenen naturalesa diferent, que els homes són racionals, mentre que les dones són emocionals, o que els homes són lògics mentre que les dones són intuïtives. Aquestes creences es troben en la història de la Filosofia, en els treballs d'Aristòtil, Kant, Hegel, Rousseau, Nietzsche i altres.

El feminisme és un moviment polític i social que denuncia la submissió de les dones als homes causada pel patriarcat i promou l'alliberament i l'*empoderament* (augment de la fortalesa i confiança) de les dones per a trencar aquesta opressió. Té per conseqüència l'equiparació de drets entre tots dos sexes. Evidentment, també interpel·la els homes perquè s'involucrin al món de la cura i de la sostenibilitat de la vida.

Per saber-ne més:

Principals corrents (alguns controvertits i refusats per alguns sectors):

—**Anarcofeminisme:** Corrent del feminisme que veu en la dominació dels homes sobre les dones una de les primeres manifestacions jeràrquiques en les societats. El combat contra el patriarcat hi va de bracet amb la lluita de classes i contra l'estat.

—**Feminisme liberal:** Corrent individualista del feminisme que se centra en la capacitat de les dones d'aconseguir la igualtat mitjançant les decisions i accions pròpies. No relaciona l'opressió de les dones amb altres formes d'opressió. En les primeres onades del feminisme, era el feminisme que buscava la igualtat i equiparació de drets entre homes i dones, però amb el

pas del temps s'han donat diverses atribucions al terme. (Vegeu també **feminisme de la igualtat**.)

—**Feminisme postcolonial o descolonial:** Corrent del feminisme que proposa d'abandonar l'etnocentrisme del feminisme tradicional i incorporar-hi perspectives com l'ètnia o la cultura.

—**Feminisme radical:** Corrent del feminisme sorgit a partir de final dels seixanta vinculat amb idees marxistes. El terme no fa referència a cap grau d'exacerbació o intransigència, sinó que al·ludeix a l'*arrel* per indicar que el sistema patriarcal és l'origen de la desigualtat i que solament es pot combatre atacant aquesta arrel. Algunes reivindicacions del feminisme radical són l'abolició de la prostitució i la pornografia. Avui dia els sectors que s'identifiquen amb aquest feminisme també defensen la prohibició dels ventres de lloguer. (Vegeu també **ventres de lloguer**.)

—**Transfeminisme:** Corrent que amplia els subjectes del feminisme a persones que també són considerades oprimides pel patriarcat, com les persones trans. Entronca amb la teoria *Queer*. (Vegeu també **Teoria 'Queer'**.)

Hi ha també uns **altres moviments, corrents i distincions** del feminisme:

—**Ecofeminisme:** Moviment que relaciona feminisme i ecologia. Es fonamenta en el principi de respecte a la natura com a base per a lluitar contra el patriarcat i l'industrialisme.

—**Feminisme de la igualtat:** Corrent del feminisme originat durant la Il·lustració i consolidat amb el sufragisme que reivindica que les dones puguin tenir els mateixos drets que els homes. Es contraposa al **feminisme de la diferència**, que és crític amb el feminisme de la igualtat perquè reivindica un canvi complet del sistema d'opressió, i no una equiparació amb els homes des d'un punt de vista androcèntric que pot suposar el risc de reproduir el rol opressor masculí.

Adaptat de DICCIONARI FEMINISTA

Assumptes del feminisme

Indica quan consideris que els següents apartats són assumpte del feminisme. Assegura't de donar les teves raons.

Legalitzar l'avortament.
Assetjament sexual.
Abús sexual.
Discriminació en el treball.
Violació.
Pornografia.
Justícia.
Cura.

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Distinció entre públic i privat.
Anorèxia.
Experiència.
Distinció entre un mateix i els altres.
Compassió.
Diàleg.
Imaginació moral.

Adaptació de A.M. Sharp. Manual per acompanyar *Hanna*.

Reflexió:

- Una vegada treballat l'apartat, feu-vos aquestes preguntes:
- Què és per a tu el feminisme?
- Quines crítiques es fan al feminisme? En saps alguna?
- Només les dones poden ser feministes?
- Què aporta el feminisme a les dones? ¿I els homes?

NOTÍCIA

Una aplicació de mòbil controla els moviments de les dones a l'Aràbia Saudita 15/02/2019

Exigeixen a Google i Apple que eliminin l'aplicació de les seves botigues online. Una aplicació de mòbil saudita que permet als homes seguir i restringir els moviments de les dones ha estat aquesta setmana sota el focus de l'opinió pública internacional, després que un senador dels EUA i un grup de drets humans hagin reclamat a Apple i Google que l'eliminin de les seves plataformes i hagin acusat els gegants tecnològics de facilitar la discriminació de gènere

Font: Diari ARA

Reflexió:

Llegiu la notícia completa i comenteu:

- Com són considerades les dones a l'Aràbia Saudita?
- Per què les dones necessiten un tutor?
- Quina és la consideració de les dones?
- Qui ha atorgat aquest dret als homes?
- Tant si ets noi com noia, t'imagines una situació semblant aquí?
- És un gran avenç pels homes tenir aquesta aplicació?

ACTIVITATS MÚSICA

No Easy Walk to Freedom

de Tabankim Margery, Peter Yarrow

Brother Martin was walkin' with me
And every step, I heard, "Liberty"
Though he's fallin', come a million behind
Glory, Hallelujah, gonna make it this time

No easy walk to freedom
No easy walk to freedom
Keep on walkin' and ya shall be free
That's how we're gonna make history

Across the ocean, the blood's runnin' warm
I, I hear it coming, there's a thunderin'
storm
Just like we lived it, you know that it's true
Nelson Mandela, now we're walkin' with
you

And there's a no easy walk to freedom
No easy walk to freedom
Keep on walkin' and ya shall be free
That's how we're gonna make history

In our land, not so long ago
We lived the struggle, and that's how we
know

Slavery abolished, comin' freedom's call
Keep on walking and apartheid will fall

No easy walk to freedom
No easy walk to freedom
Keep on walkin' and you shall be free
That's how we're gonna make history

Oh, bread for the body, there's got to be
But a soul will die without liberty
Pray for the day when the struggle is past
Freedom for all! Free at last! Free at last!

No easy walk to freedom
No easy walk to freedom
Keep on walkin' and you shall be free
That's how we're gonna change history

No és fàcil parlar de llibertat

El germà Martin estava amb mi,
I a cada pas he sentit llibertat
Tho està fallin', ve un milió
darrera!
Gloria, Hallelujah, aquesta
vegada ho farem!

No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
Seguiu caminant i estarem
lliures
Així farem història

A l'altre costat de l'oceà, la
sang s'escalfa
Jo, ho entenc arribant, hi ha
una tempesta
Com vam viure, sabeu que és
veritat,
Nelson Mandela, ara estem amb
tu!

No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
Seguiu caminant i estarem
lliures
Així farem història

A la nostra terra, no fa molt de
temps,
Vam viure la lluita, i així ho
sabem
L'esclavitud va ser abolida i la
convocatòria de llibertat
Segueix caminant i caurà
l'apartheid!

No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
No és fàcil caminar fins a la
llibertat,

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

No easy walk to freedom
No easy walk to freedom
Keep on walkin' and you shall be free
That's how we're gonna change history,
you and me

Seguiu caminant i estarem
lliures
Així farem història

Oh, pa per al cos, ha de ser
Però una ànima morirà sense
llibertat
Pregueu el dia en què la lluita
hagi passat!
Llibertat per a tots! Lliure per fi!
Lliure per fi!

No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
No és fàcil caminar fins a la
llibertat,
Seguiu caminant i estarem
lliures
Així farem història
Tu i jo!

Reflexió:

- Què ens diu aquesta cançó sobre la llibertat?
- Per grups voleu intentar respondre alguna de les preguntes?
- A quants drets fa referència la cançó?
- Faríeu alguna pregunta més?
- Podríeu explicar el sentit del títol de la cançó?
- Les dues últimes les haurien de respondre tots els grups?

LITERATURA

Insubmissió

No vull que em segresteu el pensament
dintre de fets o fórmules pactades;
vull, com les aus, les ales alliberades
per volar en tot moment,
ara a dreta, ara a esquerra, per l'espai
ple d'infinites rutes invisibles;
no hi vull destorbs forans, límits noïbles
que a bestreta m'imposen un camí.
Vull ésser plenament mestre de mi
i no un esclau de forces alienes,
en tant que humanes, míseres, fal·libles;
vull les facultats plenes
servar de mon privat discerniment

i en mi respectar furs
que en els demés respecto sens protesta.
Anorreada o xalesta,
amb jorns plàcids o durs,
vaig rebre de Déu la meva vida
i comptes sols a n'Ell li'n vull donar
i sols d'Ell vull estar a l'alt manar
i sols d'Ell rebre lleis i pauta i mida,
sense manifassers per entremig
que amb matusser trepig
de mes oracions la pau violin
i que mentre ells volin
a mi vulguin privar-me de volar.
Qui per son diví antoix me va crear,
ahora performava mon destí;
i així, del Qui
per mi és tot jo i jo tot d'Ell
sols vull sofrir el rigorós cinyell,
sols vull estar al franc servir,
del jorn de ma naixença
fins al jorn de morir.
Caterina Albert (Víctor Català)

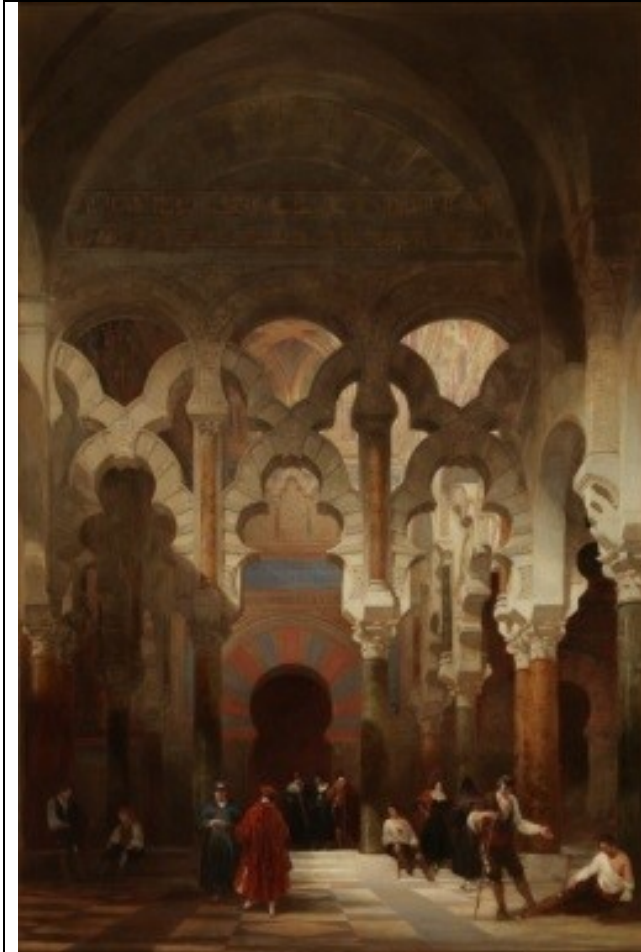
Reflexió:

- Destrieu del poema el que vol i el que no vol l'autora.
- Diríeu que l'autora és creient?
- Per què es titula insubmissió el poema?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

ARTS VISUALS

D. Roberts. *Interior de la Mezquita de Córdoba*, 1838

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- T'és familiar aquest tipus d'edifici?
- Com és per dins/fora?
- A quina religió diries que pertany?
- Què sents quan passes per davant d'una església o una mesquita, sinagoga, temple, etc.?

CURTMETRATGES

Delictes d'odi

Ambaixada de Noruega a Espanya. Vídeo de Jon Sistiaga dedicat als delictes d'odi motivats per l'hostilitat cap a una persona o col·lectiu per alguna característica particular, com la seva orientació sexual, la seva ètnia, religió,

situació de pobresa, etc.

Llibertat de pensament

Reflexió:

- Què ens diuen aquests vídeos?
- Què t'han dit de nou?
- Quina xifra t'ha impactat més?
- Has estat víctima d'algun delictes d'odi?
- Has participat en algun acte que es pugui anomenar "delictes d'odi"?

ESTAT QÜESTIÓ

Ateïisme i agnosticisme

Tot i que hi ha molta gent religiosa, hi ha també postures que no segueixen cap mena de religió.

L'**ateïisme** és el rebuig de la creença en l'existència d' algun deu. L'ateïisme és l'oposició del teisme. El terme *ateïisme* prové del grec ἄθεος (*atheos*), significa 'sense déu(s)' i s'aplicava als qui rebutjaven la creença de l'existència de déu o déus.

L'**agnosticisme** defensa que l'existència de deu no es pot provar i, per tant, és irrellevant. L'agnosticisme dèbil se centra en la falta de certesa o coneixement. L'agnosticisme fort afirma que l'existència o no d'éssers superiors no sols és desconeguda, sinó que tampoc es podria conèixer.

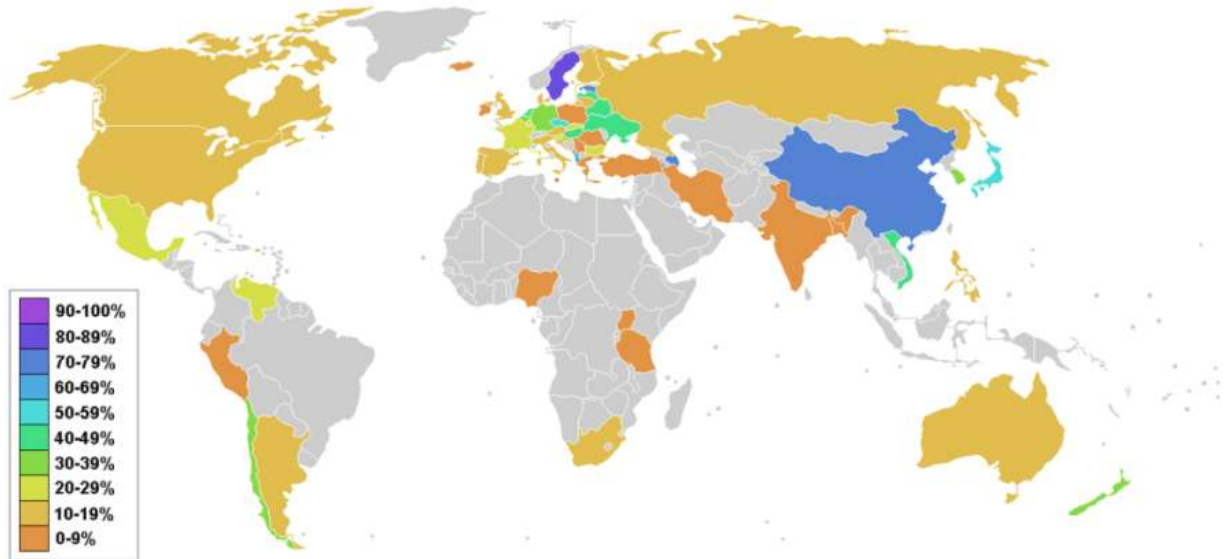
En general els agnòstics consideren que les religions, tot i no ser part essencial de la condició humana, sí que ho són de la cultura i de la història de la humanitat.

Diferència entre ateïisme i agnosticisme

Els ateu diuen que Déu no existeix; els agnòstics, en canvi diuen que no saben si existeix i que no es pot conèixer. L'agnosticisme, doncs, deixa oberta la qüestió, l'ateïisme la nega.

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Percentatge de la població que considera que la religió no és important.

Font: Wikipèdia

Reflexió:

- Si ets creient, formes part d'una comunitat religiosa, que els diries als ateu? I als agnòstics?
- Si no ets creient, a quina de les dues postures t'acostes més? Pots donar alguna raó?

FER

Totes les religions tenen símbols. Pots idear algun símbol per l'ateïsmes i per l'agnosticisme? Ho pots fer des de la teva postura religiosa.

DIES INTERNACIONALS

Novembre 16 Dia internacional de la tolerància

Agost 22 Dia internacional de les víctimes de la persecució religiosa.

Art 22 Seguretat

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Emily Shanks. *Escena en un hospital rus: inspección d'orelles*, 1890

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color,	Cercar alternatives

imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	
11. Quina relació té aquest quadre amb el vint-i-dotzè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

SEGURETAT SOCIAL

Tenir seguretat significa estar exempt de perill, dany o risc. Un ambient segur és aquell que dóna confiança, que crea llaços de tranquil·litat, de benestar. La Seguretat Social és una institució que aporta un conjunt de prestacions econòmiques, serveis sanitaris, assistència i serveis socials, gestionats públicament per a la protecció del conjunt de la societat. La seva finalitat és garantir la protecció social en situacions de malalties, atur, etc. L'Estat del benestar consisteix en l'aplicació d'una sèrie de mesures de caràcter públic que serveixen per assegurar unes condicions socials, econòmiques i sanitàries mínimes i comunes per a tothom.

a. Imaginant

Si anassis a viure sol/a, a un altre planeta per exemple, quines coses t'enduries com a imprescindibles? Fes una llista que no ultrapassi 10 coses. Després comentarem entre tots i totes el que és indispensable i que no ho és, i procurarem organitzar una maleta única.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

b. Necessitats

Procurar-se un llistat de les necessitats bàsiques sense les quals un ésser humà no pot viure dignament una vida plenament humana. Organitzar aquesta llista a partir de necessitats físiques i psíquiques. Fes un llistat del que al teu parer serien les:

NECESSITATS FÍSiques BÀSIQUES EN:

ALIMENTACIÓ	HABITATGE	SERVEIS MÈDICS	ESBARJO	ALTRES

NECESSITATS PSÍQUIQUES BÀSIQUES EN:

RESPECTE	EXPRESSIÓ	SEGURETAT	RECONeixEMENT	ALTRES

Una vegada posades les llistes en comú, respondre les qüestions de reflexió.

Reflexió:

Dit d'una altra manera, respondre a les qüestions següents:

- Què necessiten els infants i adolescents per estar sans?
- Què necessiten els infants i adolescents per créixer i desenvolupar-se?
- Què necessiten els infants i adolescents per estar contents?

c. Sobre les necessitats bàsiques

- Creus que els infants tenen cobertes les necessitats bàsiques?
- Diries que tu tens cobertes les necessitats bàsiques?
- Coneixes algun nen que no les té cobertes? Per què?
- Creus que tothom hauria de tenir-les cobertes?
- Qui ha de vetllar perquè això passi?
- Creus que tu pots fer alguna cosa perquè això passi?

d. Necessitats i desitjos

Quina diferència hi ha entre les necessitats i els desitjos

- Hi ha necessitats que són desitjos?
- Hi ha desitjos que són necessitats?
- On són els límits?
- El que per un són necessitats poden ser desitjos per a un altre?
- El que per un són desitjos per a un altre poden ser necessitats?

- Qui defineix on acaben les necessitats i apareixen els capricis?

e. Seguretat social

Quines són les obligacions d'una institució que a Espanya es diu "Seguretat Social"? Buscar informació.

f. Dramatització

1. L'ensenyant explica la següent situació: un grup de persones malaltes esperen a la porta del dispensari durant moltes hores. Quan el metge comença les visites, arriba un home molt ric o important. El metge el fa passar immediatament al davant de tothom.
2. Escriure un petit diàleg sobre la situació.
3. Representació per part de l'alumnat.
4. Després de la representació, es pot fer un debat sobre com s'ha sentit cadascú interpretant el seu paper .
5. Finalment, es pot escriure una carta oberta al suposat metge i/o al suposat home ric o important exposant el punt de vista de la classe.

(Font: Zaire, Escola primària de Kinshasa, Gombe. Escola Associada a la UNESCO)

LA POBRESA

La **pobresa** és la manca de béns materials suficients per portar una vida digna. Indica un estat de carència. A Espanya, un de cada tres habitants es troba en risc d'exclusió. El mot indica una situació econòmica o condició de vida que impossibilita l'accés a les necessitats físiques i psíquiques bàsiques. Al·ludeix a una manca dels recursos que incideixen en un nivell i qualitat de vida indigne. Com que és un paràmetre comparatiu, es pot parlar de pobresa absoluta (manca de menjar, casa i aigua potable), pobresa extrema (definida pel Banc Mundial com tenir ingressos inferiors a un dòlar diari) o simplement pobresa (viure amb menys de 3 dòlars al dia). Aquests nivells varien en funció del país que es tracti (per exemple a Espanya és pobre el qui no arriba al 50% dels ingressos mitjans de l'Estat). Al món hi ha uns 1200 milions de persones en situació de pobresa extrema.

Activitats

Pas 1: Reflexió personal: "Coses que vaig voler o necessitar..."

L'alumnat reflexionarà sobre allò que la gent desitja i necessita i sobre què significa pobresa. Demanar a l'alumnat que recordi un moment en què va voler o va sentir que necessitava una cosa concreta i no la va obtenir.

Preguntar:

- Què era?
- Què vas fer per intentar aconseguir-ho?
- Quins obstacles et vas trobar que et van impedir aconseguir-ho?
- Hi ha persones o esdeveniments que associes al fet de no haver-ho obtingut?
- Com et vas sentir en no obtenir-ho?

Pas 2: Compartir experiències

Fer grups perquè comparteixin el que no van obtenir i què van sentir. Anotar a la pissarra els comentaris. Preguntar als participants: Quina és la diferència entre desigs i necessitats humanes, i anotar-ho a la pissarra.

Pas 3: Sobre les necessitats. Fer les següents preguntes:

- Quines persones o grups de la nostra comunitat no tenen les coses que considerem necessitats humanes bàsiques, o tenen més dificultats per obtenir-les?
- Per què és més difícil satisfer les seves necessitats?
- Fer les mateixes preguntes per omplir la columna "Al món" i analitzar les similituds i diferències de les dues columnes conjuntament. Resumir algunes de les raons per les quals no es poden satisfer les necessitats i subratllar que hi ha grups similars que sovint no poden satisfer les seves necessitats bàsiques, tant a l'àmbit global com local, com les dones, els grups minoritaris i jovent. Aquests grups solen patir discriminació i tenen major dificultat per accedir a l'educació o la feina, per exemple.

Pas 4: Què és la pobresa

En grups de 3 o 4, anotar en un paper, les idees que associem a "pobresa". Després posar en comú les idees i paraules clau. Per motivar el diàleg, es pot demanar a l'alumnat que s'imagini com viuria amb 1€ al dia i preguntar:

- Què podrien comprar?
- On podrien viure?
- Quines coses no es podrien permetre?
- Com se sentirien?

Després de resumir les idees i emfatitzar la relació entre allò que han assenyalat com a necessitats bàsiques i la pobresa, ens plantegem:

- Hi ha pobresa quan les persones no tenen aigua potable o menjar suficient.

- Les persones que viuen en la pobresa sovint no tenen una casa o un allotjament adequat o accés a una bona atenció sanitària.
- La pobresa està vinculada a la manca d'accés a l'educació, al treball i a un sou digne que pugui cobrir les necessitats humanes bàsiques per a la supervivència.
- Les persones que viuen en la pobresa poden sentir-se excloses, frustrades i indefenses i tenen dificultats per accedir als recursos que els podrien ajudar a sortir d'aquesta situació.
- Les persones o grups que pateixen marginació, discriminació i exclusió solen sentir indefensió i que les seves veus no són escoltades o són ignorades per aquells que prenen les decisions.

MIRADA NO VIOLENTA

DIGNITAT

Tota persona té dret a la satisfacció dels bens indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat, diu l'article 22. I ens remet a la idea que cada ésser humà és únic, especial i irrepetible. Digne és allò que es considera estimable, notable, meritori, mereixedor de crèdit, que mereix ser lloat, exaltat, però també decent, íntegre, honrat.

a. Ús de l'adjectiu digne

Escriu les frases que hi ha a continuació substituint la paraula dignitat, però procurant que la frase tingui el mateix sentit:

- Si et dignessis a escoltar, els entendries.
- No ets digne d'aquesta distinció.
- Aquest quadre és digne de ser mirat.
- No s'ha dignat ni mirar-me.
- És una persona digníssima.
- I tant, és que no tens dignitat!
- És indignant que et comportis d'aquesta manera.
- És indigne d'aquesta família.
- Has d'actuar dignament.
- Si et dignes venir, ho veuràs.

b. Tractar amb dignitat

Anota situacions reals en què es tracta les persones amb dignitat i en què no. Per exemple:

- Es tracta amb dignitat quan es demana l'opinió a algú que serà afectat per una decisió.

- No es tracta amb dignitat una persona que no es té en compte perquè té altres hàbits, altres costums diferents dels nostres.

Per saber-ne més

Si tens curiositat literària o històrica busca algun fragment del llibre *Discurs sobre la dignitat de l'home* de Giovanni Pico della Mirandola (1463 – 1494) filòsof platònic i humanista italià. Es tracta d'un manifest de l'humanisme renaixentista sobre les capacitats dels humans. És una síntesi d'un dels components centrals del pensament europeu. Llegit i reivindicat al llarg de generacions, és un referent indefugible, un clàssic que parla de la raó i de la llibertat.

MIRADA VIOLETA

Principi d'igualtat d'oportunitats i d'igualtat de tracte

El concepte d'igualtat apareix al segle XIX amb les reivindicacions feministes i actualment ja és un principi universal reconegut del qual depenen dos principis complementaris: el d'igualtat d'oportunitats i el d'igualtat de tracte. Segons la Comissió Europea (1998), **el principi d'igualtat d'oportunitats** és: «L'absència de tota barrera sexista per a la participació econòmica, política i social». El concepte d'igualtat comporta l'equiparació de les condicions de partida per cada persona, independentment del seu sexe. Avui es considera que aquest concepte és insuficient per a garantir la igualtat real, ja que la igualtat d'oportunitats no garanteix la igualtat de resultats. Parlem d'igualtat efectiva entre homes i dones, que inclou les dimensions següents:

1. Igualtat formal, entesa com a 'afirmació de la igualtat de drets entre dones i homes en la normativa'.
2. Igualtat de tracte, entesa com a 'absència de tota discriminació directa i indirecta per raó de sexe'.
3. Igualtat d'oportunitats, entesa com a 'compensació de les desigualtats existents en les condicions i posicions de dones i homes'.
4. Equitat de gènere, entesa com a 'valoració i presa en consideració de la diversitat i les diferències entre dones i homes'.

Pot passar que determinades persones trobin molts obstacles durant el recorregut, mentre que altres tinguin la pista lliure. Aquest exemple es pot aplicar a la desigualtat de gènere: aparentment, les dones tenen els mateixos drets i oportunitats de partida que els homes, però a la pràctica, moltes no aconsegueixen gaudir d'una participació social, econòmica i política plena. Calen actuacions clares i mesures de promoció de la igualtat. D'aquí sorgeix el concepte **d'igualtat de tracte**, que inclou el requeriment

de donar a tothom un tracte equivalent, considerant les diferències i desigualtats que puguin presentar de base. Això vol dir mesures d'acció positiva que permeten donar un tracte diferencial als dos sexes amb l'objectiu d'eliminar els desavantatges que un d'ells té inicialment.

Reflexió:

- En què consisteix la igualtat d'oportunitats i la igualtat de tracte?
- En quins aspectes es diferencien?
- Posa un exemple de cadascuna de les nocions.

Per saber-ne més

Serveis per la no discriminació i igualtat de tracte.

Patriarcat

Històricament, el concepte de patriarcat designava un tipus d'organització basat en el lideratge del pare dins d'una família: ell manejava el patrimoni i controlava la muller, els fills i filles i els esclaus. Aquest domini amb els temps es va ampliar més enllà del nucli familiar.

"L'agent ocasional d'aquesta presa de poder va ser d'ordre biològic, però es va elevar a la categoria política i econòmica" i "passa forçosament pel sotmetiment de les dones a la maternitat, la repressió de la sexualitat femenina, i l'apropiació de la força de treball total del grup dominat, del qual el primer però no únic producte són els fills". La historiadora Gerda Lerner ha definit el patriarcat com "la manifestació i la institucionalització del domini masculí sobre dones i criatures dins la família i l'extensió d'aquest domini masculí sobre les dones a la societat en general". Això implica que "els homes tenen el poder a totes les institucions importants de la societat i que les dones es veuen privades d'accedir a aquest poder." En canvi, "no implica que les dones no tinguin cap tipus de poder o que se les hagi privat completament de drets, influència i recursos".

Una de les característiques del patriarcat és la seva adaptació. Per exemple, quan el feminisme va començar a exigir la mateixa representació en política, es van col·locar dones en les llistes electorals, però al final de la llista, en els llocs era segur que no serien elegides. Un altre exemple és el que passa actualment a les societats occidentals. Les dones han aconseguit el dret a l'educació i a la feina, però tot i treballant fora de casa, la majoria continua encarregant-se de les feines casolanes.

Activitat

Busca més exemples com els que s'han donat en el text d'actituds patriarcales. Pots buscar en els costums més arrelats a la família, entre

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

amics i amigues, al grup social, a les professions, a la política, a la religió, a les tradicions, etc. Ben segur que trobeu costums, actituds i "tics" clarament patriarcals sense anar gaire lluny.

Per saber-ne més

Guia de coeducació per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre

Dignitat de la dona

En el seu primer article la *Declaració sobre l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona* (Nacions Unides, 7 de novembre de 1967) diu:

Article 1

La discriminació contra la dona, en la mesura que nega la seva igualtat de drets amb l'home, és fonamentalment injusta i constitueix una ofensa a la dignitat humana.

Reflexió:

- La discriminació segons l'article es basa en la igualtat de drets?
- Quines dues conclusions se'n treuen?
- Per què creus que és injusta?
- Per què és una ofensa a la dignitat humana?
- Quines mesures caldria prendre per revocar la injustícia i la indignitat?

Declaració sobre l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona

Nacions Unides, 7 de novembre de 1967.

ACTIVITATS

MÚSICA

Dignitat

De DEPT

No hi ha més moments, mai hi serem a temps
sinó hi ha resposta més directa
Hi ha massa poder entre aquesta gent
que no viu per viure amb respecte.
Sense cap pudor trenquem constantment
l'harmonia de totes les coses.
No hi ha solució sense un trencament
amb aquest sistema.

Perquè no es pot deixar de crear tan dolor?
Si la vida és més bonica quan hi ha més color.

Perquè no podem canviar i respectar l'entorn on som?
I utilitzar només allò que necessitem per viure.

Desfermat com és aquest creixement
aviat faltará matèria prima.
No podem voler sempre anar a més
sense fer res per poder combatre
desforestació, canvis en el temps
i agonia de tantes espècies.
Cal un moviment, canviar el pensament
o no hi ha sortida.

Perquè no es pot deixar de crear tan dolor?....

Temps per tractar amb més respecte el mon.
Més dignitat per l'home.
Si no veus el que t'envolta, està perdut el món.

Reflexió:

- Què ens diu aquesta cançó sobre la dignitat?
- Quina relació hi ha entre respecte i dignitat segons la lletra de la cançó?
- Intenta respondre a la pregunta: "Perquè no podem canviar i respectar l'entorn on som?"
- Quin altre títol posaries a la cançó?

LITERATURA

El refús de la misèria

La pobresa, la penúria material, l'opressió infligida pel més fort, són difícils de suportar. Però el que és realment inaguantable és el menyspreu, que ens recordin sense parar que som inferiors i completament inútils. No és només tenir gana o no saber llegir, ni tan sols el no tenir feina, que és la pitjor desgràcia que li pot ocórrer a l'home; el més terrible de tot és saber que un no compta per a res, fins al punt que s'ignora fins i tot el nostre patiment.

El pitjor és el menyspreu dels nostres conciutadans. Perquè és aquest menyspreu el que ens deixa al marge de tot dret, el que fa que la gent ens rebutgi, el que ens impedeix ser reconeguts com dignes i capaços de responsabilitats. La major desgràcia de l'extrema pobresa és la de ser una mena de morts vivents durant tota la nostra existència.

És intolerable ser tractat, fins i tot pels cercles pròxims, com un home sense dignitat. Ens consideren un zero a l'esquerra. Aquesta és la diferència entre

pobresa i misèria. L'home miserable es troba en una situació insuportable, considerat com un ningú o alguna cosa pitjor, com un ésser nefast que no hauria d'haver nascut mai, sent que, al seu interior, en el més profund de si mateix, sap, però, que és un home. Reclamar la dignitat, somiar ser algú i veure en canvi rebutjat fins i tot pels que no són molt més rics, com el veí, el botiguer, el carter ... això és la misèria. I això és el que marca la frontera entre pobresa i exclusió .

Text confeccionat a partir dels mots de Joseph Wresinski, capellà francès que va organitzar una gran manifestació contra la pobresa, a la qual van acudir de més cent mil persones el dia 17 d'octubre de 1987 a París. Amb motiu d'aquesta manifestació es va instituir el 17 d'octubre com a Dia Internacional per a l'Eradicació de la Pobresa, que fou reconegut oficialment per les Nacions Unides l'any 1992.

Reflexió:

- Què ens diu el text sobre la pobresa?
- En què consisteix ser pobre, segons el text?
- Quina és la part més crua de la pobresa?
- Com se senten els pobres segons el text?
- Quina és la diferència entre pobresa i misèria?
- Què significa sentir-se "com un zero a l'esquerra"?
- Has tingut la temptació de veure així un captaire?
- El text t'ajuda a comprendre algunes persones que de ben segur has vist?

ARTS VISUALS

I. Nonell. *Pobres esperant la sopa*, 1899

C. Egas. *Treballadors sense llar*, 1933

Reflexió per cada quadre:

- Quina ha estat la primera sensació al mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Apareixen víctimes de violacions de drets humans? En cas afirmatiu, se sent empatia cap a elles?
- Aquest és una escena quotidiana encara avui?
- Quina mena de persones necessiten aquests serveis?

CURTMETRATGE

Seguretat social

Durada: 1:03

Reflexió:

- Què t'ha dit de nou aquest vídeo?
- Quina imatge destacaries?
- Quina frase remarcaries?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Dret a unes condicions de vida digna

La feminització de la pobresa és un fenomen creixent: dels aproximadament 1.500 milions de persones que viuen amb un euro menys al dia, la majoria

són dones. A més, la bretxa que separa els homes de les dones atrapades en el cicle de la pobresa ha continuat ampliant-se en l'últim decenni, fenomen que ha arribat a conèixer-se com «la feminització de la pobresa». La pobresa insereix les dones en múltiples estrats de discriminació i dificulta les seves capacitats per reclamar els seus drets. La major vulnerabilitat de les dones als processos d'empobriment ve determinada per les condicions precàries en què elles accedeixen al mercat de treball, la seva extensa dedicació a tasques no remunerades, els seus dèficits d'alimentació, educació i atenció sanitària, així com el seu accés i gaudi menor de béns i drets econòmics, socials i culturals en comparació amb els homes.

Vegem algunes dades:

1. El 70% de les persones que viuen en la pobresa són dones.
2. 500.000 dones moren cada any per complicacions relacionades amb l'embaràs i el part.
3. Les dones representen dos terços de les persones adultes analfabetes del món.
4. Una de cada tres dones del món pateix algun tipus de violència al llarg de la seva vida.
5. El 2020, les dones amb prou feines guanyen 77 centims per cada euro que guanya un home.
6. Les dones dels països empobrits no posseeixen ni el 2% de la terra conreable però produeixen el 70% dels aliments.
7. Una mare anglesa té 16 vegades més probabilitats que una dona europea de morir en l'embaràs o durant el part.
8. A Espanya la taxa de desocupació femenina va ser de l'11,4% enfront del 6,1 de la masculina

Reflexió:

Repartir les 8 dades per a grups i que les comentin, les il·lustrin amb exemples o amb experiències. Després posarem en comú el que ha dit cada grup. I procurarem respondre:

En què consisteix la feminització de la pobresa?

FER

Fes un dibuix abstracte o simbòlic del terme dignitat. Tria les formes i colors més adients per il·lustrar el terme.

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

DIES INTERNACIONALS

Octubre 10 Dia mundial de la salut mental

Octubre 14 Dia de la visió

Abril 7 Dia mundial de la salut

Art 23 Treball

- 1.Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.
- 2.Tota persona, sense cap discriminació, té dret a salari igual per igual treball.
- 3.Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que asseguri per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.
- 4.Tothom té dret a constituir sindicats per a la defensa dels seus interessos i a afiliar-s'hi.

Joan Planella. *La nena obrera*, 1882

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el vint-i-tretzè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

EL TREBALL

El treball es pot considerar com una simple manera de guanyar-se el pa o com un dels aspectes més importants de la vida. Com un càstig o com una forma privilegiada d'exercir la creativitat: com un deure o com una gran oportunitat. A la vida trobem diversitat de treballs i també de formes de fer-los, trobem persones que treballen amb il·lusió i persones que no tenen interès en el que fan. Això no depèn només del tipus de treball, també de l'actitud personal i de com encaixa amb les possibilitats de la persona.

Treball

A mesura que canvia l'economia mundial, canvia el caràcter del treball en el món. Per exemple, en els països desenvolupats, la industrialització va comportar el creixement de les ciutats i actualment ha disminuït el nombre de persones que es dediquen a cultius agrícoles. La possibilitat de feina es concentra a les indústries i serveis de les grans ciutats. Quan a l'entorn no hi ha feina, la gent busca fora del país.

Per què cal treballar?

- Per què creus que la gent treballa?
- La gent treballa només per guanyar diners?
- Creus que està bé treballar el mínim per sobreviure?
- Hi ha feines millors que altres?
- Quina feina no faries mai?
- Quina feina voldries fer?
- Quins són els criteris òptims que tindries per a escollir una feina?

Quina feina?

La selecció entre diferents tipus de treball és una qüestió a la qual haurien de plantar cara molts alumnes en acostar-se a l'edat adulta.

Portar a classe a una sèrie de persones que treballin en diferents ocupacions perquè parlin amb els alumnes és una bona forma d'ampliar els seus horitzons. No obstant això, encara és millor dur els alumnes a diferents entorns de treball perquè vegin per si mateixos com funcionen. Possiblement, preguntis als alumnes quins tipus de treball els interessa i organitzi excursions.

Vida laboral

Descriure un ambient de treball, –per exemple una fàbrica, una plantació o una granja-, on els treballadors han decidit presentar un cert nombre de reclamacions als propietaris o administradors. Volen tenir més influència en l'administració de l'empresa. Volen a més salaris millors, prestacions de malaltia o accident majors, més seguretat en el lloc de treball, la possibilitat d'establir un programa de perfeccionament i períodes de descans més llargs.

Activitat

Es divideix la classe en dos grups: treballadors i funcionaris. Faci que negociïn i que cada part enviï delegats que després presentin informes. Remeti als alumnes als convenis de la OIT per a la informació pertinent sobre els drets dels treballadors.

Repetir l'exercici invertint els papers.

La història de Sara

Encara que és de nit, Sara, als seus dotze anys, s'aixeca del llit, en un barri obrer d'una ciutat mitjana. La seva mare ja se n'ha anat, perquè comença a treballar encara abans que ella. Amb els ulls encara mig tancats es troba al

menjador amb el seu germà Lluís que s'està preparant l'entrepà del dinar. Lluís és quatre anys més gran i ja està fet tot un home. En Lluís surt de casa mig saludant i la Sara es vesteix ràpidament i es dirigeix a la parada de l'autobús. Com que la barriada és a un extrem de la ciutat, d'entrada va gairebé buit però es va omplint a mesura que s'acosten al centre. Comencen a distingir-se els grans edificis del centre de la ciutat i, a poc a poc, el trànsit va augmentant. Després d'un trajecte de més de mitja hora, baixa i entra en un taller de confecció des d'on no es veu res, ni el carrer ni la llum natural, ni res de res. Només se sent el soroll de les màquines que, a mesura que passen les hores, gairebé et foraden el cervell. Quan surt d'allà, després de dotze hores de treball, ja no hi ha llum, ja no és de dia. Haurà d'esperar al diumenge per poder fer com els nens que van a escola i córrer i jugar pels carrers a la llum del sol.

Reflexió:

- Creus que es tracta d'una situació fictícia?
- Creus que es tracta d'una situació exagerada?
- Saps d'algun lloc on passin aquestes coses?
- Pots imaginar com seria la teva vida si estiguessis en la seva situació?
- Què creus que podem fer nosaltres per a ajudar la Sara o a tantes Sares com ella?

Manca de treball: l'atur

Quan una persona no té feina, es diu que és a l'atur o desocupada. L'indicador més usat per conèixer el nivell d'atur d'una economia o d'un sector de la població és la taxa d'atur. Els governs intenten donar feina a la ciutadania que vol treballar, però atès que l'economia és dinàmica (les persones i les empreses canvien) un objectiu de 0% de la taxa d'atur no sembla possible.

Quines són les causes de l'atur

- La primera causa és cultural. Aquí, la iniciativa és mal vista, a diferència de països amb una mentalitat més emprenedora.
- La segona causa és l'economia submergida amb arrelament fort a la mediterrània. Això té dues connotacions negatives: feines no declarades a efectes fiscals i una malversació de la prestació d'atur en casos que realment no estan justificats.
- Tercera causa, la mentalitat del subsidi. Mentalitat fins a cert punt raonable, ja que si treballes molt o poc acumularàs una pensió similar.
- Quarta, excés de burocràcia per crear una empresa, per a la contractació, per a les relacions amb les administracions públiques, per a les cotitzacions

de la seguretat social...

Aquest atur s'anomena estructural. A diferència de l'atur conjuntural, l'atur estructural és permanent i obeeix a causes econòmiques profundes.

Adaptació de *Causas de l'atur*

L'escassa creació d'ocupació pública i els baixos ingressos de l'Estat, es deu realment a l'enorme poder polític i mediàtic dels rics i els grups fàctics (banca i gran patronal), que promouen polítiques fiscals regressives a la seva conveniència. A Espanya la majoria d'impostos prové de les rendes del treball.

Reflexió:

- Quines mesures caldria emprendre per combatre les quatre causes de l'atur estructural?
- Quin ha de ser el paper dels governs?

Conseqüències de l'atur

PSICOLÒGIQUES

- Et fa sentir inútil perquè no et volen en els treballs. Depressions.
- Mala relació familiar, complexos, baralles...
- Ho sents tot d'una manera negativa.
- L'aturat pot agafar mals costums, com les drogues i l'obesitat.

DEMOGRÀFIQUES

- Si la taxa d'atur és elevada, la gent no vol tenir tants fills perquè no els poden mantenir o tenen por de no poder-ho fer.
- La gent es casa més tard per la dificultat de trobar feina estable, diners i/o pis.
- Pèrdua d'independència econòmica per part de la persona aturada.

SOCIALS

- Buscar altres maneres de guanyar diners: prostitució, tràfic il·legal...
- Quan el pare és el que és a l'atur i la mare no, es produeix un intercanvi de papers i els pares passen a cuidar-se de la casa i els fills.
- Més atenció als fills.
- Baixa el nivell de vida de la població.

ECONÒMIQUES

- Pujada d'impostos, ja que tota la despesa pública només la paga qui treballa.
- Baixa la demanda.

- Baixa el nivell de vida de la població.
- Baixa l'oferta, a conseqüència de la baixada de la demanda.
- Famílies que no arriben a final de mes.

Aquestes són les conclusions que han arribat uns alumnes d'ESO i que la professora ha anotat.

Font: Pàgina de Núria Sarsanedas

Reflexió:

Quins efectes té a nivell personal i col·lectiu l'atur?

Coneixes alguna persona que estigui en aquesta situació?

Quines d'aquestes conseqüències creus que són més greus?

MIRADA NO VIOLENTA

Contrastar situacions sobre el treball

Es tracta de contrastar diferents situacions en què es vulnera l'article 23. Es proposen un seguit de situacions, que cada alumne i alumna analitzarà individualment, i se li demanarà que expliqui com es vulnera aquest article. Es poden destinar uns 15 o 20 minuts per a aquesta part de la pràctica. Després se'ls demanarà que contestin les qüestions següents. Uns 10 minuts.

Situacions:

- En els països en vies de desenvolupament, la negligència de l'agricultura tradicional, l'existència de plantacions molt tecnificades, la manca d'una base industrial i les altes taxes de natalitat, produeixen una desocupació massiva.
- En alguns països africans, fins a un 70% de la població activa urbana viu sense seguretat en el treball, sense seguretat d'ingressos i en situacions econòmiques i socials cada vegada més precàries.
- A vegades, es recorre a l'economia submergida per poder tirar endavant. És a dir, a treballar sense cotitzar a la seguretat social, sense tenir un salari fix i sense cap tipus de drets adquirits ja que no està regulat el treball per cap organisme estatal de control. Això passa en països on l'estat no cobreix les necessitats bàsiques dels ciutadans, que han de recórrer a activitats 'extra' per a sobreviure. Però a casa nostra també hi ha treball submergit ...
- Segons dades de l'Organització Internacional del Treball, OIT, al món hi ha 150 milions de nens que treballen a canvi d'un salari mínim o inexistent. A Espanya, hi ha al voltant de 100.000 nens en aquestes condicions.
- Hi ha països en què quan un treballador és acomiadat, o s'acaba el seu

contracte, no té dret a cobrar un subsidi d'atur, on cap treballador té seguretat social, només hi ha assegurances mèdiques particulars que ha de pagar el treballador.

- A les grans granges ramaderes d'Austràlia, es contracta personal aborígen per marcar el bestiar. El treball es paga en forma d'aliment, però els aborígens comencen a demanar un salari pel seu treball.

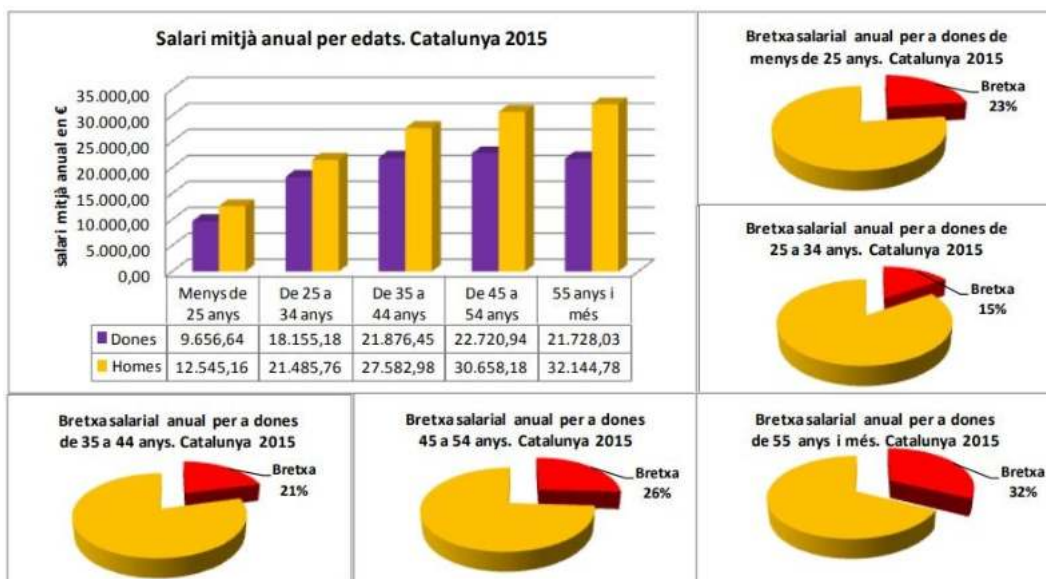
Reflexió:

- Et sembla que tenir feina és un bé tan necessari que ha d'estar contemplat dins la Declaració Universal dels Drets Humans?
- Se t'acut algun altre tipus de casos on es vulnera aquest article?
- En aquest article es recull el dret de tota persona a afiliar-se per defensar conjuntament els seus drets. De fet, en molts països del món, els líders sindicals són perseguits i assetjats per les activitats que desenvolupen. Creus que és adequat recollir aquest dret? Explica per què.

MIRADA VIOLETA

La bretxa salarial

Les dones guanyen prop d'un 23% menys que els homes. La superació de la discriminació salarial és una de les qüestions fonamentals per aconseguir la igualtat entre homes i dones al mercat de treball i a la societat. El salari brut a Catalunya el 2015 era de 24.321€ a l'any. Tanmateix, el dels homes era de 27.514€ i el de les dones de 20.946€

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta d'estructura salarial 2015, publicada el 2017

Anàlisi dels gràfics:

- En gran grup valoreu el gràfic del salari mitjà anual per edats.
- Dividits en cinc grups, que cada grup prengui un dels gràfics de formatge i en tregui conclusions. Després ho posem en comú.

Per saber-ne més

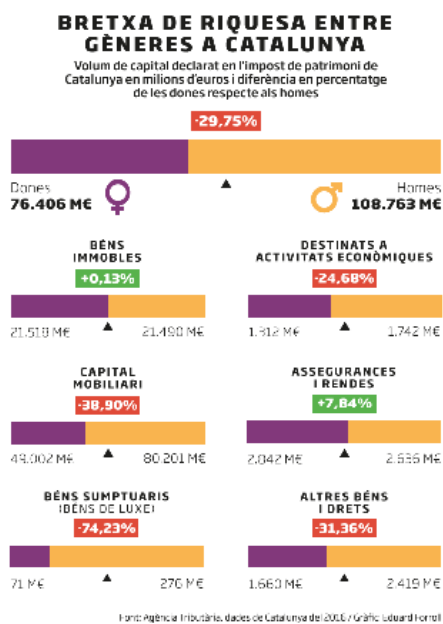
"Bretxa i desigualtats salarials de gènere a Catalunya. La discriminació salarial, un element estructural de la nostra economia" Febrer de 2018.

Font: UGT

Més enllà del salari

El repartiment de la riquesa reflecteix també una desigualtat antiga.

Analitzeu aquestes xifres:

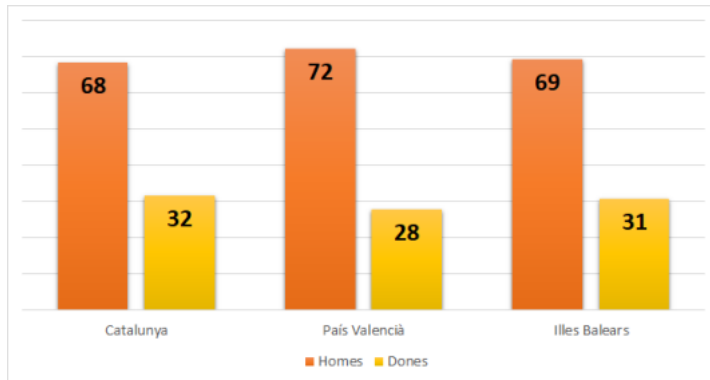
Reflexió:

- Què ens diuen aquestes xifres?
- En quin concepte les xifres són més equilibrades?
- Quins són els aspectes més que et criden més l'atenció?
- Pots explicar perquè els Béns immobles i assegurances i rendes presenten aquestes diferències?
- Compareu les xifres concepte per concepte i feu una valoració final del resum inicial que assenjala quasi el 30% menys de riquesa per les dones.

Alts càrrecs

En el món laboral, sovint es parla del sostre de vidre, en referència a la barrera invisible que comporten les limitacions amb què es troben les dones per a ascendir professionalment fins als càrrecs de més responsabilitat. La presència de dones en alts càrrecs, directors i gerents, encara és molt menor en comparació amb els homes.

Dades de l'INE. Nombre de persones afiliades a la Seguretat Social com a directors i gerents per gènere.

Reflexió:

- Què indiquen aquests gràfics?
- Com expliques aquesta diferència entre homes i dones?

ACTIVITATS

MÚSICA

Les Criades

de Roba Estesa

Tenim l'alegria de viure,
tenim la sort de ser aquí.
Volem arribar més enllà,
sabem que no serà fàcil camí.
Reservem totes les forces
perquè quan el dia arribi,
tinguem les armes preparades i esmolades per lluitar!

No cosirem mai més els vostres botons
ni la vora de baix dels pantalons.
Però atenció! No desarem mai les agulles
que ens han fet les mans tant dures, per ofegar tots els nostres malsons...
I per punxar-los els collons!

Tenim la dissort de ser valentes,
tenim les mans, tenim els pits.
Volem que per tot lloc ressoni
el que ha sigut sempre el nostre crit.
Reservem l'afany de riure
perquè el plor no ens entristeixi,
tinguem les armes preparades i esmolades per lluitar!
No cosirem mai més els vostres botons
ni la vora de baix dels pantalons.
Però atenció!...

Reflexió:

- Es tracta d'una cançó trista, alegre, satírica, reivindicativa?
- Què ens diu sobre les criades?
- Creus que la majoria de persones que fan aquestes feines subscriuria el seu missatge?

LITERATURA

Nova oració del Parenostre

Pare nostre que esteu en el cel,
sia augmentat sovint el nostre sou,
vingui a nosaltres la jornada de set hores,
faci's un xic la nostra voluntat
així com la d'aquells que sempre manen.
El nostre pa de cada dia
doneu-nos-el més fàcil que no pas el d'avui,
perdoneu els nostres pecats
així com nosaltres perdonem
els dels nostres encarregats
i no ens deixeu caure a les mans del director,
ans advertiu-nos si s'apropa, amén.

Miquel Martí Pol

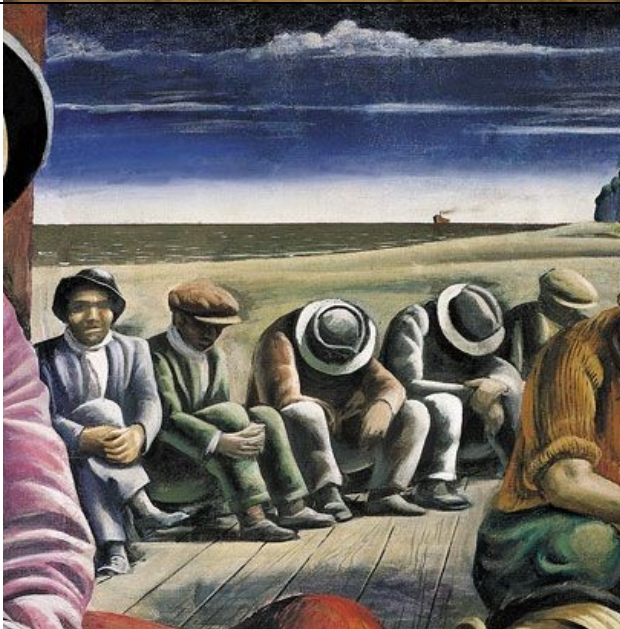

Reflexió:

- Buscar una còpia de l'oració del Pare nostre i comparar-la amb la versió de Miquel Martí Pol.
- Quina deu ser la intenció de l'autor a parer teu?
- Contrasteu les diverses interpretacions.

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

ARTS VISUALS

	<p>P. Severin Krøyer. <i>Trelladors francesos</i>, 1879</p>
	<p>Antonio Berni. <i>Desocupats</i>, 1934</p>
	<p>OLGA YANOVSKAYA <i>Delegadas del VI Congreso</i>, 1932</p>

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- Apareixen víctimes de violacions de drets humans? En cas afirmatiu, se sent empatia cap a elles?
- Quins altres personatges apareixen? (responsables de les injustícies, aliens als successos, aliens, però, eventualment responsables per omissió, etc.).
- Ocorren avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?

CURTMETRATGE

Recursos humanos

Reflexió:

- Comenta el sentit del curt.
- Quina és l'actitud de l'executiu al principi i al final?
- Quin és l'error que comet el directiu?
- És ficció o podria ser real?

Altres curtmetratges

Drets dels treballadors

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

EL MÓN DEL TREBALL

Lectura atenta d'aquestes dades:

- 1) El treball és l'única font de subsistència per a la gran majoria de persones del món.
- 2) Els qui tenen els mitjans de producció es diuen empresaris; dominen el món del treball i de les finances. Els qui viuen econòmicament del que produeix llur treball es diuen obrers.
- 3) Cada vegada hi ha un grup més nombrós de gent sense treball que viu dels subsidis i de les ajudes d'una societat rica. L'atur i la violència són el

problema més greu de la societat. L'atur provoca que el treball sigui menys remunerat: els sous són més baixos.

- 4) Els salaris d'EUA, Japó i UE són 30 vegades superiors als del Tercer món.
- 5) Als països del Tercer Món es fan jornades de treball de 12 a 16 hores diàries.
- 6) L'any 2000 hi haurà cent milions d'aturats als països industrialitzats.
- 7) És un fet que dones joves d'Alemanya, de la zona est, es fan esterilitzar i renuncien a tenir fills per tal d'assegurar-se un lloc de treball.
- 8) A Bangla Desh 7000 obrers treballen 12 hores al dia desfent vaixells amb un salari de 150 pessetes diàries.
- 9) A Haití 100.000 infants de famílies pageses han estat venuts a gent de la ciutat que els fan treballar moltes hores sense remuneració i sofrint sovint abusos físics i sexuals.
- 10) Espanya és el lloc de la Comunitat Europea on es produeixen més accidents mortals de treball.
- 11) Dins la nostra societat se'ns vol fer creure que serem feliços si consumim més coses. El sistema econòmic on vivim organitza tot el nostre temps i ens vol vendre bellesa, felicitat, plaer, companyia, joventut,...
- 12) El capitalisme actual, afavorint la societat de consum, ha fet que molts treballadors deixessin de sentir-se obrers i membres d'una classe treballadora solidària i internacional.

Font: Amelia Padrós. "Los derechos humanos". A.C.C. Madrid, 1997.

Reflexió:

- Pensem individual i col·lectivament sobre les dades anteriors.
- Quines conseqüències en treus?
- Què és una persona treballadora?
- Per què és important el món obrer?

FER

Ofertes de treball

Amic A

Un teu amic rep una oferta per anar a treballar a un poblet d'Alemanya. El teu amic no parla gaire l'alemany i és un amant del sol i dels esports de mar.

Amic B

Un teu amic rep una oferta per anar a treballar a un poblet d'Alemanya. El teu amic és molt viatger i té ganes d'aprendre idiomes. Escribeu una llista de

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

5 raons per les quals no ha d'acceptar la feina.

Aquests dos amics et demanen consell. En cas de l'amic A, escriu una llista de 5 raons per les quals no ha d'acceptar la feina. En cas de l'amic B, escriu una llista de 5 raons per les quals li cal acceptar la feina.

Una vegada escrites les raons per parelles, les compareu.

DIES INTERNACIONALS

Abril 28 Dia mundial de la seguretat i la salut en el treball

Art. 24 Dret al lleure

Tota persona té dret al descans i al lleure i, particularment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades.

Van Gogh, V. *Descans al migdia*, 1890

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb	Relacionar, connectar temes

el vint-i-quatrè article de la Declaració?

GRANS TEMES

DRET AL DESCANS I A L'OCI

La Declaració reconeix el dret al descans i al lleure i, especialment, a una limitació raonable de la jornada de treball i a vacances periòdiques pagades. Certament això només passa a alguns països. Un estudi, fet l'any 2007, revela que un 22% de la força de treball al món, que venen a ser 614,2 milions de treballadors i treballadores aproximadament, treballa més de 48 hores setmanals, és a dir, tenen jornades de duració "excessiva". Aquest abús d'hores de treball no es dona només en els països del Sud, sinó que també podem trobar percentatges importants en països del Nord. El marc legal en els països industrialitzats proposa que el treball digne ha de satisfer cinc criteris interrelacionats: ha d'afavorir la salut i la seguretat, ser compatibles amb la família, promoure la igualtat de gènere, reforçar la productivitat i facilitar uns horaris flexibles que permetin compatibilitzar la vida laboral i la vida personal. El dret al descans i el dret a l'oci poden semblar, segons com, dos drets contradictoris, perquè hi ha persones que treballen més hores per poder comprar l'oci.

Qüestions:

1. Preguntar a alguna persona gran quantes hores treballava quan era jove, si treballaven dissabtes i diumenges, si tenien dret a vacances, etc.
2. Són igual d'importants el dret al treball i el dret al descans? Raonar la resposta exposant els inconvenients de tenir només en compte un factor.
3. El dret a l'oci contempla com a beneficiari la persona assalariada. L'estat hauria de vetllar també perquè els treballadors autònoms tinguessin també garantit el dret a l'oci i al temps lliure?
4. A les dictadures comunistes l'Estat és l'únic patró o contractista, mentre que en els sistemes capitalistes els contractes sorgeixen de la iniciativa privada. Existeixen diferències entre els dos sistemes polítics pel que fa al reconeixement del dret a l'oci i el temps lliure?
5. Al marge dels sistemes polítics, en totes les cultures (asiàtiques, africanes, europees...) el dret a l'oci i el temps lliure es percep com un dret fonamental?
6. Fer una llista amb arguments a favor de la importància del dret al descans.
7. Sempre s'ha gaudit d'aquest dret? I actualment, en gaudeix tothom i arreu?

8. Buscar informació sobre el treball infantil en el món, el treball esclau de persones adultes, les màfies de la prostitució...

9. Gaudeixen del dret al temps lliure els estudiants que tenen tot el seu temps ocupat entre estudis i activitats extraescolars? Quins inconvenients eventuais experimenten els estudiants que no tenen temps lliure?

10. ¿Té el mateix temps lliure una dona treballadora que assumeix les tasques de la llar si el seu marit, també treballador, no assumeix tasques de la llar? Opinar sobre això.

11. La majoria de persones dependents (gent gran, discapacitats físics i mentals...) són ateses per dones (mares, esposes, filles...), sovint amb dedicacions absorbents que les ocupen les 24 hores del dia. Opinar sobre la seva situació i buscar solucions tant perquè la càrrega del seu treball pugui ser més repartida com perquè aquestes dones cuidadores puguin gaudir d'un mínim de temps lliure.

Font: Amnistia Internacional

Reflexió:

Triar alguna de les qüestions i desenvolupar-la individualment o en grup. En qualsevol cas, dedicarem una estona per a posar en comú les nostres reflexions.

Casos

Plantejarem alguns casos a l'aula.

- Són les 12 de la nit, i no pots dormir perquè el teu veí està escoltant música a tot volum. Què pots fer? On acaba el dret a l'oci i comença el dret al descans nocturn?
- Nit de Sant Joan. Tornem tard a la nit i en arribar al portal de casa fem molt soroll. Un veí surt a escridassar-nos. Hi té dret? Quina és la nostra reacció?
- Ens reunim a una placeta tancada i la colla es va animant, acabem cantant a ple pulmó. Són les dues de la nit. Com creus que se senten els veïns?
- Uns excursionistes aparquen sota casa teva a les 5 del matí per carregar els cotxes, fent molt d'enrenou. Et desperten. Què fas?
- Buscar alguns casos reals i comentar-los tot buscant-ne la solució.

MIRADA NO VIOLENTA

OCI DESTRUCTIU

El temps de lleure o oci és l'estona que passem amb amics, o fent activitats

no relacionades amb la feina o l'estudi. Parlem de practicar algun esport, fer música per plaer, participar en iniciatives de barri o comunitat, etc. Segons les edats usen el lleure per als jocs electrònics (19%), les xarxes socials (27%), la televisió (24%), el telèfon mòbil (11%), no fer res (6%) i també temps per la lectura (11%). Hi ha formes d'oci relacionades amb el creixement personal, amb el gaudi d'espectacles i també amb el consum. D'aquestes darreres n'hi ha de sanes, com assistir a concerts, anar al cinema i altres no tant. Anar a fer una excursió i una berenada són formes sanes, però beure en excés o consumir drogues per passar el temps ja no ho és tant.

Entrompada o empollot

El *botellón*, entrompada o ampollot és una reunió de jovent que es troben de nit, per consumir begudes alcohòliques de baix cost al carrer. Pels que ho practiquen és una reivindicació d'abaratiment dels locals d'oci, o simplement un dret. Però els seus efectes a curt i llarg termini poden ser nefastos. Especialment per als més joves.

El 21% del jovent català d'entre 14 i 18 anys es va emborratxar l'any passat (el 22,8% noies i el 19,5% nois), especialment en cap de setmana

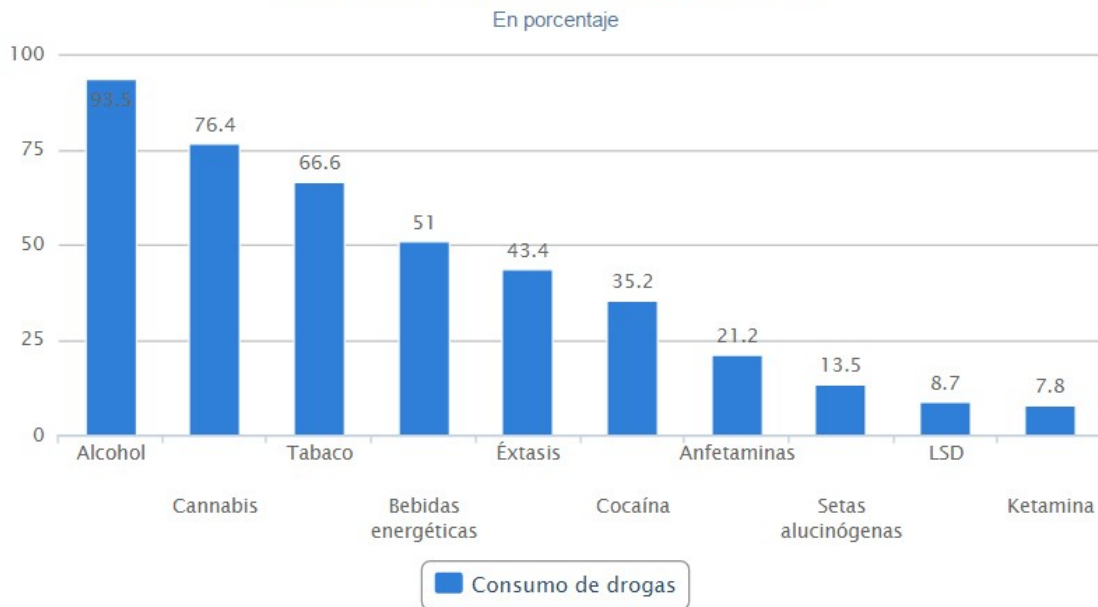
El 27,4 % ha begut grans quantitats d'alcohol en una sessió almenys una vegada l'últim mes, segons xifres de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (Aspcat), que ha afegit que en aquests episodis es consumeixen altres substàncies, sobretot cànnabis.

Consum de drogues

L'alcohol continua al capdavant com a substància que més persones consumeixen i que provoca més problemes. Més de la meitat del jovent enquestat (52%), reconeix haver begut de manera imprudent durant l'últim any. La cervesa és la beguda més consumida. Darrere de l'alcohol, apareix el cànnabis, el tabac i les begudes energètiques. Una part important dels enquestats, també va reconèixer haver consumit MDMA - metilendioximetanfetamina,- o èxtasi (amb un augment del consum, 43% dels enquestats), cocaïna i amfetamines.

¿Qué drogas consumieron en el último año?

Aquest no és el lloc per parlar llargament sobre drogues des del punt de vista de la salut, però cal insistir entre la relació del lleure i el consum de substàncies que aparentment potencien les nostres capacitats de gaudi. És només un toc d'alerta a les formes insanes de passar i compartir el temps.

Reflexió:

- És inevitable consumir per estar content o contenta?
- Coneixes els efectes del consum de substàncies que prens o que t'ofereixen?
- Saps que, malgrat no acceptar-ho, alguns nois i noies es convertiran en drogoaddictes i no seran amos d'ells mateixos?

Per saber-ne més

Drogues i addiccions

Resum d'efectes i riscos

Quan el consum d'alcohol i altres drogues és un problema

MIRADA VIOLETA

La doble jornada laboral de les dones

Es preguntarà a l'alumnat qui fa les tasques a casa seva i proposarem comentar si estan repartides equitativament entre homes i dones?

Diàleg entre un home i el seu metge

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

- Té molts fills, vostè?, pregunta el Doctor.
- Setze nens van néixer, però solament nou viuen entre nosaltres, respon ell.
- Treballa la seva dona?
- No, ella és mestressa de casa.
- Comprenc. Com passa els dies?
- Bé, ella s'aixeca a les 4 del matí, va a buscar aigua al bosc, encén el foc i prepara l'esmorzar. A continuació va al riu a rentar la roba. Després va a la ciutat a comprar blat de moro i altres coses. Després prepara el menjar del migdia.
- Vostè torna a casa al migdia?
- No, no. Ella em duu el menjar al camp, a 3 km. de casa.
- I després?
- Bé, cuida les gallines i els porcs. I naturalment cuida els nens. Després s'ocupa que el sopar estigui preparat quan jo arribo a casa.
- Se'n va a dormir després del sopar?
- No. Té coses per fer a la casa fins a les 9.
- Però no va dir vostè que la seva dona no treballa?
- Ja li he dit que no. Ella és mestressa de casa.

De "Siniko", manual d'Amnistia Internacional per a l'educació en drets humans a Àfrica.

Reflexió:

- Es tracta d'un diàleg real o fictici?
- A quina part del món es deu donar un diàleg com aquest?
- Amb alguna variant diries que és una constant també a casa nostra?
- A casa teva hi ha un nivell de col.laboració equilibrat entre homes i dones, tan si són grans com joves?

Comentar aquestes vinyetes

Luis Dávila, 2018

Autor desconocido

ACTIVITATS

MÚSICA

Canción trabajadora a doble jornada

Escolta amb molta atenció la cançó i procura captar la lletra. Al final del vídeo trobareu la lletra.

Reflexió:

- Què ens diu la cançó?
- Creus que el contingut i la forma encaixen?
- Estàs d'acord amb el que manifesta?
- Canviaries la forma del missatge?

LITERATURA

Un home està cavant

de Joan Vinyoli

Un home està
cavant el tros i la posta
vermella li diu: torna a casa
que ja el dia es vincla.
I ho fa. A poc a poc es dreça,
plega el cistell, un instant
l'aixada fulgura
quan se la posa a l'espatlla.
Camina amb cura per les gleves
humides, roges, fins al rec;
pel canaró va rumiant,
vagament pensa en coses
petites de la vesprada:
sopar calent, dona, llit.

Reflexió:

- De quina mena de treball parla l'autor?
- Quin concepte de treball diries que hi ha en el poema?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

- Pots idear un poema semblant a partir d'un treball en cadena a una fàbrica?

ARTS VISUALS

	<p>Arturo Souto, <i>Descanso</i>, 1954</p>
	<p>Ramón Casas Carbó, <i>Repòs</i>, 1899-1900</p>
	<p>Ramón Martí Alsina, <i>La migdiada</i>, 1884</p>

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Reflexió:

- Què ens diuen aquestes pintures sobre el descans?
- És el mateix descans que repòs?
- Pots imaginar de quines feines descansen els protagonistes?

CURTMETRATGE

"The Easy Life" (de Jiaqi Xiong, 2015)

Reflexió:

- Quina és la lliçó del curt?
- Hi estàs d'acord?

Altres curtmetratges

El Empleo (de Santiago Bou Grasso, 2008. Curt multipremiat)
Durada: 6'24"

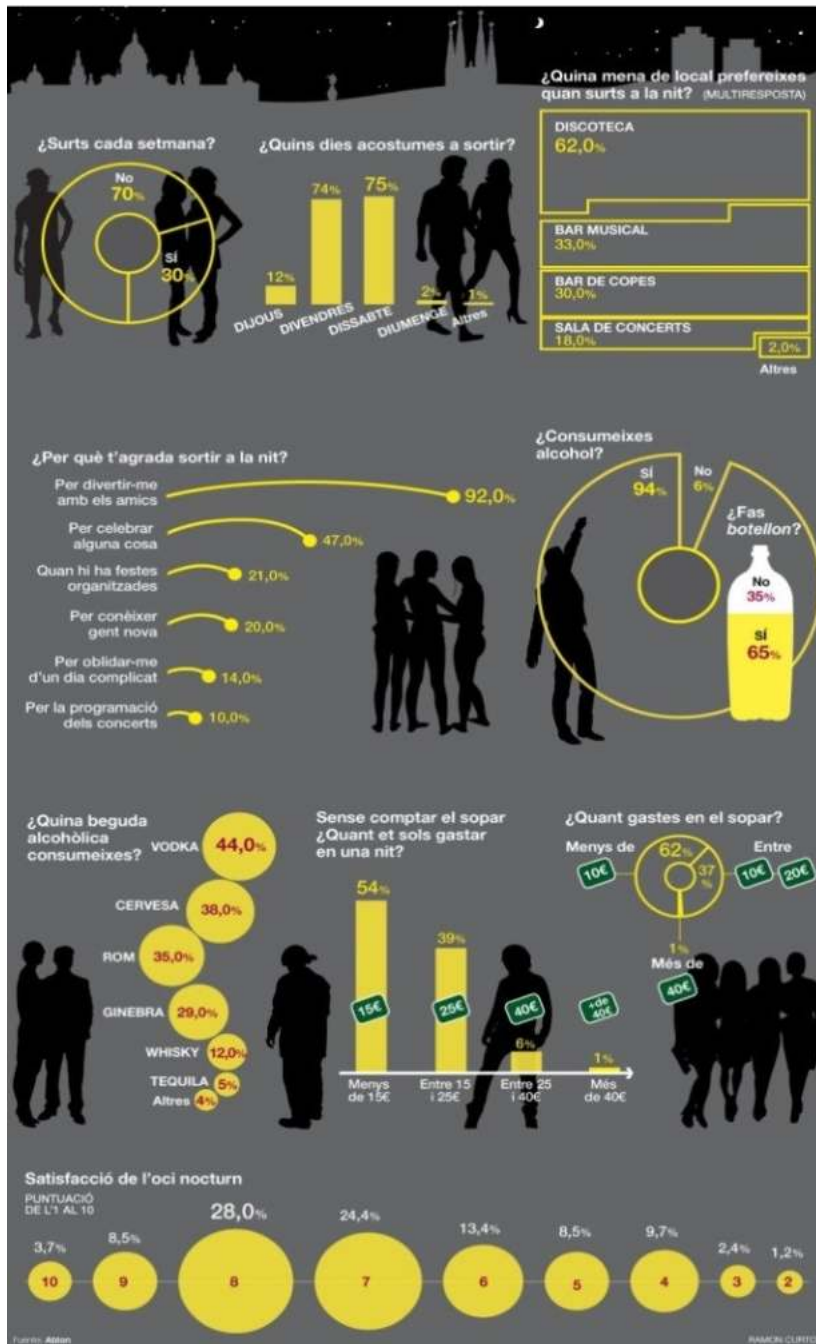
Dret a jugar
Durada: 1'03"

Amics de ferra
Durada: 3'1"

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

El jovent i el consum de serveis en el temps lliure

Observeu amb atenció els conceptes i xifres d'aquest pòster:

Reflexió:

- Comentar el pòster que resumeix els hàbits del jovent.
- Encaixen els teus hàbits amb els que aquí s'assenyalen com a majoritaris?
- Sou conscients del que significa cadascuna de les vostres accions i decisions?
- Heu valorat la despesa econòmica i en energia i salut que impliquen les vostres decisions?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Per saber-ne més

Les conductes de risc i hàbits poc saludables dels joves a Catalunya

Observatori Quotidiana

FER

Que cadascú faci una vinyeta per senzilla que sigui a la manera de les que hi ha a l'apartat Mirada violeta, i que reflecteixi el consum de temps lliure per part dels joves. Una vegada realitzades les exposarem a l'aula, tot comentant-ne l'adequació, sentit, oportunitat, originalitat, etc.

DIES INTERNACIONALS

Octubre 1 Dia internacional de la gent gran

Article 25 Benestar

1. Tota persona té dret a un nivell de vida que asseguri, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la seva voluntat.
2. La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen d'igual protecció social.

H. Matisse. *L'alegria de viure*, 1906

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun	Qüestionar, problematitzar

interrogant?	
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el vint-i cinquè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

BENESTAR

Anomenem benestar el conjunt de factors que procuren qualitat de vida a les persones i que fan que la seva existència posseeixi tots aquells elements que donen lloc a la seguretat, tranquil·litat i satisfacció humanes. En aquest sentit, es parla de benestar social, perquè és col·lectiu i no cal confondre'l amb el que seria un benestar subjectiu o, si es vol, estat de felicitat individual. L'estat del benestar, *Welfare State* en anglès, és, segons el sociòleg T.H. Marshall, el que assegura la protecció social en aspectes com la sanitat, l'habitatge, l'educació, els serveis socials, les pensions de jubilació o la protecció de l'ocupació. El problema és que aquest model només afecta una petita part de la població mundial.

a. Nivell de vida

Elevar el nivell de vida, què creus que inclou?

Assenyala quins són al teu parer els aspectes que cal tenir en compte per valorar un nivell de vida:

- El sou que es guanya cada mes
- Tenir ordinador a casa
- Tenir automòbil
- Ser simpàtic
- Disposar d'aliment bàsic
- Viure en un àtic
- Tenir un hospital a prop
- Que hi hagi parades de taxis
- Tenir una segona residència
- Poder viatjar
- No respirar aire pol·luït

- Tenir un clima temperat
- Comprar-se roba de marca

Ens hem deixat alguna cosa important?

b. Benestar, és estar bé?

Explorar el terme "benestar". Cercar situacions en què aquesta expressió és usada en tot el seu sentit, per exemple: Quan finalment, després de treballar tot el dia arribo a casa amb els meus sento un gran benestar. Escriurem aquestes frases a la pissarra i primer veurem si el terme ha estat ben usat i després procurarem substituir-lo per "estar bé". Què passa?

c. Condicions del benestar

Quins creus que són algunes de les condicions bàsiques per a poder parlar de benestar d'una persona?

Reflexió:

- Per què tants milions de persones no arriben a un nivell de vida digne?
- Per què hi ha tants pobres a les Illes Balears?
- Dins la nostra societat, ¿com són protegides les mares? I els infants?
- Com podem arribar que tothom visqui amb seguretat i dignitat?
- Què pots fer tu per ajudar els aturats, malalts, invàlids, vells, ...?

d. Enquesta

Feu aquesta enquesta i prepareu un debat a classe:

- Pregunteu cada un a unes 10 persones d'edats diferents què entenen ells per viure bé i anoteu les seves respostes.
- Analitzeu el sentit que donen les persones a l'expressió viure bé. Si cal, seleccioneu i classifiqueu les respostes semblants.
- Tabuleu les enquestes i anoteu els resultats a la pissarra.
- Partint dels resultats obtinguts, expresseu la vostra opinió personal en l'àmbit d'un debat ordenat.

CONSUM

Alimentació

Activitats

1. Es pot demanar a l'alumnat que facin una llista de tot el que mengen i beuen cada dia. Analitzar el que aprenen sobre el que necessita el cos per a sobreviure i créixer (per exemple hidrats de carboni, lípids, proteïnes, minerals, vitamines i aigua).
2. Triar un menjar del dia i demanar que esbrinin qui l'ha produït, elaborat, transportat i preparat els seus components. Aquest estudi podria combinar-se amb visites a les fonts que abasteixen els mercats i les botigues de comestibles locals.

HABITATGE

Allotjament

Els habitatges d'un lloc responen directament a imperatius tals com el clima i la geografia locals; l'estructura i la situació de les famílies; les preferències culturals i religioses, i la disponibilitat de materials de construcció.

a. Trets bàsics d'un habitatge

Preparar amb la col·laboració de la classe una llista de les característiques que ha de reunir una casa i després fer que l'alumnat projecti un habitatge d'aquestes característiques. Procurar que cada alumne descrigui i expliqui les característiques del seu projecte.

- De quina manera reflecteix el projecte els seus valors i la seva cultura?
- Com es podria modificar i millorar la manera de construir els habitatges locals a fi de conservar recursos com l'aigua i l'energia i minimitzar la contaminació?
- Quines podrien ser les necessitats específiques dels membres de la família que tinguessin discapacitats físiques?

b. Sense llar

Si hi ha persones sense llar en la comunitat, planteja el tema i faci que els seus alumnes esbrinin per què hi ha persones sense llar i qui són.

- Qui s'ocupa de les persones sense llar?
- És una qüestió de drets humans la manca de llar?
- Què pot fer-se per a resoldre el problema?

SALUT

La salut és un dret humà fonamental i un dels objectius bàsics del desenvolupament mundial. Resolucions nombroses de l'Organització Mundial de la Salut (OMS), organisme de les Nacions Unides especialitzat en aquesta esfera, denuncien la desigualtat greu que existeix en l'estat de salut de la població del món.

Per a la planificació i aplicació de l'atenció primària de salut es requereixen recursos. La majoria dels països inclouen en els seus plans d'estudi escolars ensenyament sobre qüestions de salut per a proporcionar als alumnes informació bàsica sobre la nutrició, la forma com funciona el cos, la prevenció de malalties i les estratègies per a la seva curació. El tema general de la salut també planteja altres qüestions importants relatives als drets humans: la discriminació contra les nenes en l'atenció de la salut, els efectes per a la salut del treball infantil i del matrimoni precoç, el dret a la informació sobre la salut reproductiva, els efectes negatius de la contaminació ambiental i la malnutrició, i els efectes positius de l'educació per a la salut.

Activitat

Un bon recurs és convidar un metge o un treballador de la salut de la localitat perquè parli als alumnes o exposi fets i idees pertinents. També es podrien organitzar visites a hospitals i a projectes locals de salut.

MEDI AMBIENT

El dret a un nivell de vida adequat implica també gaudir d'un medi ambient saludable i no degradat, respirar aire pur, disposar d'aigua neta i aliments no contaminats, cosa que no es recull a la Declaració Universal dels Drets Humans. Quan el 1948 es va aprovar la Declaració, la sensibilitat mediambiental era molt feble. Però ara sabem que el deteriorament del medi ambient no afavoreix ni el progrés social ni contribueix a elevar el nivell de vida de la humanitat, al contrari. Algunes catàstrofes esdevingudes des de llavors i la incidència sobre el medi ambient de la forma de vida insostenible dels països més desenvolupats fan encara més evident la necessitat dels drets (i deures) relacionats amb el medi ambient. Ens ho recorden grans cataclismes, com la fuga de pesticides de la fàbrica de Bhopal el 1984, l'accident de la central nuclear de Txernòbil el 1986, els

constants abocaments de petroli als oceans, el tràfic de residus tòxics cap al Tercer Món, la desforestació de les selves tropicals, la desertització d'amples zones de la terra, el forat de la capa d'ozó, les emissions de diòxid de carboni a l'atmosfera, les pluges àcides, la fusió de les glaceres i dels casquets polars, l'esgotament dels caladors, la reducció global de la biodiversitat... la llista seria inacabable.

Afegir la reflexió sobre el medi ambient serveix per posar de manifest el fet que la Declaració Universal va ser el resultat d'un procés evolutiu i d'un moment històric determinat, per la qual cosa és coherent contemplar que el seu contingut pugui ser millorable, ja sigui descrivint millor els principis actualment incorporats o avaluant la inclusió de nous drets. En la mesura que la Declaració Universal és fruit del moment en què es va redactar, el seu contingut s'ha d'entendre com un acord dinàmic, obert, susceptible per tant de ser actualitzat.

La pregunta clau en aquest punt seria:

- Què fas tu pel medi ambient?

MIRADA NO VIOLENTA

NIVELL DE VIDA I BENESTAR

La **qualitat de vida és definida per l'OMS** com la percepció de l'individu de la seva posició en la vida, en el context de la cultura i sistemes de valors on viu i en relació amb els seus objectius. És un concepte complex i multidimensional que considera els aspectes objectius i subjectius del **benestar social**. En **economia**, és un concepte relacionat amb el nivell de vida, tot i que aquest darrer es basa més en indicadors econòmics. Tanmateix, el concepte pot tenir una definició més àmplia, relacionada amb la satisfacció de la vida diària, no estrictament lligada al benestar financer o material. En aquest sentit, la qualitat de vida és un concepte més subjectiu que no pas objectiu, que contrasta les esperances o expectatives d'una persona en el seu present.

Hàbits de vida saludable

1. Mantenir-se físicament actiu/activa.

L'activitat física regular permet tenir cura adequadament del nostre cos i del nostre estat emocional, rebaixa tensions del dia a dia, i actua sobre l'estrès i la fatiga mental. També pot ser una font de plaer i de motivació, com a activitat lúdica, relacional i de contacte amb la natura.

2. **Aprendre coses noves**

Aprendre coses al llarg de la nostra vida ens permet mantenir-nos actius/actives, vitals, genera autoconfiança, i, a més, pot ser una font incombustible de relacions socials i de creixement personal. Les activitats que fomenten la creativitat i l'àmbit més lúdic i plaent són molt recomanables.

3. **Cuidar de les relacions personals**

Les relacions personals són bàsiques per a la nostra salut, ens aporten confiança i estima. Les relacions d'amistat, veïnatge, de feina, etc. ens fan sentir que pertanyem a una xarxa afectiva i ens integren a la comunitat. La participació activa en la vida comunitària és una font important de plaer i benestar.

4. **Procurar-se un descans suficient**

Un bon descans nocturn permet la recuperació i el manteniment del nostre to vital. És important dormir bé en quantitat i qualitat. També és important tenir espais de descans per regular els estats de cansament i fatiga que provoquen ansietat. Moltes vegades un bon descans, i més en nois i noies, té a veure amb l'ús de la tecnologia en moments que ja no tocaria.

Recomanacions:

Ús responsable de noves tecnologies

10 consells per dormir saludablement

5. **Beure poc alcohol i vigilar el consum de drogues**

El consum de drogues (alcohol, tabac, cafeïna, etc...) és considerat normal en la nostra societat en certs esdeveniments, i les utilitzem sovint en moments de celebració. Reduir el consum d'alcohol és una forma de preveure greus riscos personals, socials i legals.

6. **Mantenir una dieta saludable**

Una bona alimentació és fonamental perquè el nostre organisme funcioni adequadament, i influeix també en la nostra salut emocional. Menjar sa, saludable i amb la mesura necessària evita problemes digestius i també malalties tant físiques com psíquiques

Reflexió:

- Quin dels 6 ítems forma part dels teus hàbits?
- Quin dels 6 ítems creus que et caldria millorar?
- Al teu entorn diries que es pot parlar de bona qualitat de vida?
- En cas d'haver respost negativament, què hi pots fer, tu?

MIRADA VIOLETA

Deu països en els quals néixer dona és realment un malson

Experts internacionals han seleccionat 10 països reconeguts com els pitjors per a la vida i l'existència de les dones, en els quals la discriminació és un fet corrent i acceptat. Probablement en cap època de l'existència de la humanitat ser dona ha estat una tasca o missió fàcil. Però potser et sorprendràs quan

sàpigues que, el dia d'avui, hi ha llocs al món on les dones són objecte de violència, repressió, exclusió i discriminació.

Afganistan

Les dones afganeses viuen de mitjana un any menys que els homes afganesos - uns 45 anys. Aquest país presenta un alt nivell d'analfabetisme entre les dones. La majoria de les nenes es casen abans dels 16 anys. El 85% donen a llum sense assistència mèdica i es calcula que cada 30 minuts una dona mor de part.

Guatemala

Les dones pobres de Guatemala s'enfronten a la violència familiar i a les violacions freqüents. També aquest país presenta un dels més alts índexs de SIDA del món.

República Democràtica del Congo

La guerra, amb més de 3 milions morts, també va empitjorar la condició de la dona. Diàriament, més de 1000 dones corren el risc de ser violades. El 57% de les dones embarassades pateixen d'anèmia, i cap dona del Congo, sense excepció, no pot posar una signatura en qualsevol document legal, sense el permís del seu marit.

Índia

El 39% de tots els adults VIH-positius a l'Índia són dones. El 70% pateixen regularment violència familiar. Cada 29 minuts, una dona és víctima de violació. Al segle XX, més de 50 milions de nenes índies van ser assassinades, i 100 milions de dones i nenes han estat objecte de tràfic humà. El 44,5% de les nenes al país es casen abans de complir 18 anys.

Iraq

Iraq és un veritable infern per a les dones. El país que en altre temps va tenir les més altes taxes d'alfabetització de dones entre els països àrabs, avui es troba al seu nivell més baix. A la fi del 2014, els militants del «Estat islàmic» van executat més de 150 dones que es van negar a participar en el «jihad sexual», forma de prostitució encoberta amb matrimoni temporal.

Mali

A Mali, un dels països més pobres del món, la majoria de les dones han passat per la dolorosa mutilació genital. Moltes nenes aquí són obligades a casar-se a una edat molt jove, i una de cada deu mor durant l'embaràs o durant el part.

Pakistan

En algunes àrees tribals d'aquest país, per imposar un càstig per delictes del marit, violen la seva dona. Són habituals els assassinats i crims d'honor. En caure sota la influència de l'extremisme religiós, atacaven les dones-polítics i les defensores dels drets humans. No hi ha lleis contra la violència domèstica, i per això el 90% de dones són víctimes de maltractaments, i el 82% de les dones guanyen menys que els homes.

Somàlia

La guerra civil va canviar radicalment la situació de les dones. El 95% de les nenes són violades, entre els 4 i els 11 anys. Només un 7,5% dels escons al parlament d'aquest país són ocupats per dones. I el només el 9% de les dones embarassades a Somàlia tenen l'oportunitat de rebre l'atenció mèdica.

Sudan

La situació de les dones a l'oest del Sudan. Al llarg dels segles, les dones en aquestes terres han estat segregades, violades, desallotjades per la força. Des de 2003, més d'un milió de dones han estat assassinades al Sudan.

República del Txad

Les dones al Txad pràcticament no tenen drets. La majoria de les nenes són casades a 11-12 anys. Les dones que viuen al camp de refugiats, a l'oest del país, estan exposats diàriament a la violació i altres formes de violència. Fora dels camps, tampoc hi ha lloc segur per a elles: són perseguides per membres de grups armats d'oposició, bandits i forces de seguretat del Txad.

Xina

Des del ventre matern, les xineses s'enfronten a la discriminació. Tot i que en la legislació del seu país es prohibeix l'avortament selectiu, els números revelen que segueix sent molt comú negar-li a una nena el dret de néixer, ja que hi ha una gran desproporció pel que fa a la xifra d'homes que neixen.

Reflexió:

- Nois i noies, podeu imaginar la vida que tenen les dones que viuen en aquests països?

- Quin paper fan els homes, com a legisladors i companys, en aquests països?
- Creieu que són satisfactòries les relacions que s'estableixen entre homes i dones?
- Per què no es rebel·len les dones que viuen en aquestes condicions?
- Tant nois com noies, acceptaríeu unes condicions de vida com les que es dibuixen en aquests resums breus?

TEXT

Els països que discriminen menys les dones tenen un major creixement econòmic

Els països que promouen els drets de les dones gaudeixen de menors nivells de pobresa, menys corrupció i major creixement econòmic, segons un informe recent del Banc Mundial. "Les desigualtats de gènere estan íntimament associades amb la pobresa", afirma l'autora del document, Elizabeth King.

Quan les diferències entre homes i dones en àrees com l'educació, l'ocupació i els drets de propietat es redueixen, també ho fan fenòmens com la malnutrició i la mortalitat, diu el Banc Mundial. "Les proves en aquest informe mostren que l'educació, la salut, la productivitat, les finances i el govern funcionen millor quan hi participen les dones".

Segons l'estudi, si l'Orient Pròxim, Àfrica i el sud d'Àsia haguessin seguit les polítiques positives en l'eliminació de la desigualtat que han seguit alguns països del sud d'Àsia des de la dècada dels 60, el creixement de la seva economia hauria estat entre un 0,5 i un 0,9% més gran cada any.

L'informe recomana als països amb alts nivells de desigualtat que adoptin mesures concretes per garantir els drets de les dones en l'accés a la terra i a altres propietats, així com el disseny d'infraestructures i serveis, com l'aigua, el transport, l'educació, la sanitat i el finançament, de forma que responguin a les necessitats de les dones. Unes altres mesures haurien d'incloure l'eliminació de la discriminació en el treball i l'augment de la participació política.

Reflexió:

- Si el text reflecteix la realitat – i el Banc mundial no està per bromes- què ens ve a dir aquest informe?
- Quins aspectes esperançadors revela l'estudi?
- Quines opcions hi ha per adaptar mesures que garanteixin els distints drets de les dones?

ACTIVITATS

MÚSICA

Desahucio

de Fernando Caro

Después de llevar más de media vida
pagando los salarios de mi casa,
me tratan como si fuera un perro,
me echan sin decir media palabra.
A ver cómo le cuento yo a mis hijas
que guarden sus muñecas en una caja,
y que esta noche duermen con su abuela,
a ver cómo les explico esta jugada.
Vengo a pedirle señor juez que no lo haga
porque la ayuda me han quitado,
y no tengo nada.

Que ya no sé qué voy a ser,
que ya no sé qué voy a ser...

Quíteme la luz del sol o quíteme la vida,
también la ilusión, llévese mis sueños,
y déjeme sin nada.

Quíteme la religión, quíteme la conciencia
con esta canción, llévese mis recuerdos,
y déjeme sin alma.

Quíteme la luz del sol o quíteme la vida,
también la ilusión, llévese mis sueños,
y déjeme sin nada.

Quíteme la religión, quíteme la conciencia
con esta canción, llévese mis recuerdos,
y déjeme sin alma.

Ahora mi casa es como un trinchera,
me veo con mis manos encadenadas,
consciente de que aquí no hay quien se mueva,
aún no he perdido la esperanza.

La vida se complica y no comprendo
como he llegado a esta encrucijada
de leyes que dictaron estos necios,
los necios que pueden pagar su casa.

Vengo a pedirle señor juez que no lo haga
porque la ayuda me han quitado,
y no tengo nada.

Que ya no sé qué voy a ser,
que ya no sé qué voy a ser...

Quíteme la luz del sol o quíteme la vida,
también la ilusión, llévese mis sueños,
y déjeme sin nada.
Quíteme la religión, quíteme la conciencia
con esta canción, llévese mis recuerdos,
y déjeme sin alma.
Pero no me dejes en la calle,
no destruyas mi garganta
que aquí yo no soy el culpable,
no he perdido la esperanza.
Quíteme la luz del sol o quíteme la vida,
también la ilusión, llévese mis sueños,
y déjeme sin nada.
Quíteme la religión, quíteme la conciencia
con esta canción, llévese mis recuerdos,
y déjeme sin alma.

Reflexió:

- Qui és el o la protagonista de la cançó?
- Què ens explica?
- Amb quin perfil de persona encaixa?
- Com encarar aquesta lacra dels desaucis?

LITERATURA

Ara, Miquel

de Miquel Martí Pol

Ara, Miquel,
torna a ser el temps
de fil gruixut i les paraules dures.
Escasseja el diner
i ja és sabut que els poderosos
-planye'ls, Miquel!-
només poden permetre's
certes efusions sentimentals
amb la butxaca plena.
A coll-i-be dels pobres
alternen xurriaca i caramel
segons el vent que bufa;
però no descavalquen mai.
Miquel, recorda-ho:
únicament pegant sacsades

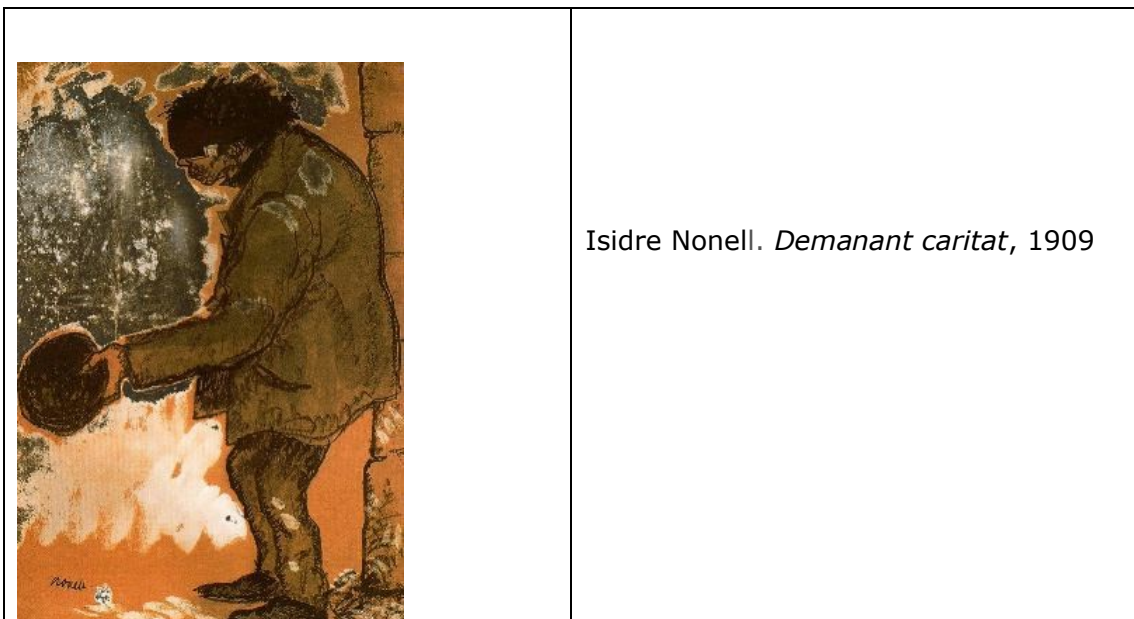

tots plegats,
ens els traurem de sobre.
Les canyes
només es tornen llances
si hom les empunya amb esperit de lluita.
Miquel, aquest llevant
fa molt de temps que dura
i el terra és xop
i se'ns podreix la sola
de les sabates.
¿No trobes que ja és hora
de treure els peus del fang
i espolsar-se el clatell
i fer bugada?

Reflexió:

- Qui parla i de qui parla el poema?
- En quèw consisteix segons el teu paper "treure els peus del fang i espolsar-se el clatell i fer bugada?"

ARTS VISUALS

Charlotte Salomon. De la sèrie *Vida o teatre*, 1940

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat observar-la.
- Passen avui dia fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?
- Buscar informació sobre la vida de la pintora i el context històric de l'obra.
- Se sap si l'autora tenia alguna preocupació per les qüestions socials o polítiques del seu temps?
- Informa't sobre la vida de la pintora del segon quadre i reflexiona sobre la relació entra la seva vida i la seva obra.

CURTMETRATGES

L'ablació

Milions de dones i nenes continuen sent sotmeses a ablació al Senegal

Reflexió:

- En què consisteix l'ablació femenina?
- Per què és una pràctica tan estesa?

Per saber-ne més

Tolerància Zero amb la Mutilació Genital Femenina

Altres curtmetratges

Menjar i allotjament per tothom

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

DE CADA MIL PERSONES avui en el món:

- 750 passen fam
- 700 no viuen més enllà de 50 anys
- 630 no tenen aigua potable
- 600 viuen dins cabanes o barraques
- 420 sofreixen desnutrició
- 400 no tenen metge
- 390 tenen menys de 15 anys
- 250 mai no sabran llegir ni escriure
- 200 tenen ràdio
- 80 moren abans dels 5 anys
- 70 tenen televisor
- 60 posseeixen béns amb abundància
- 50 tenen cotxe
- 30 infants moren de fam cada any
- 7 han hagut de fugir del seu país

Font: "En busca del sur", Medicus Mundi. Navarra, 1994.

Reflexió:

- Quines situacions d'injustícia es viuen avui?
- Quin és el primer dret d'una persona que passa fam?
- Quin és el primer deure d'una persona que té béns de sobres?
- Què cal fer davant les situacions injustes?
- Com pot ser més ben aplicat l'article 2 en el lloc on vius?
- Què pots fer tu per evitar qualsevol discriminació?

FER

Intenta plasmar plàsticament amb colors, collage, o la tècnica que més t'agradi, el que per a tu seria un estat de benestar.

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

DIES INTERNACIONALS

Octubre 7 Dia mundial de l'hàbitat

Octubre 16 Dia mundial de l'alimentació

Octubre 17 Dia internacional erradicació de la pobresa

Febrer 6 Dia mundial de tolerància zero a la mutilació genital femenina

Març 20 Dia de la felicitat

Juny 5 Dia mundial del medi ambient

Art. 26 EDUCACIÓ

1. Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.
2. L'educació tendirà al ple desenvolupament de la personalitat humana i a l'enfortiment del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals; promourà la comprensió, la tolerància i l'amistat entre totes les nacions i grups ètnics o religiosos, i fomentarà les activitats de les Nacions Unides per al manteniment de la pau.
3. El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.

Albert Bettannier. *La taca negra*, 1887

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades

4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el vint-i-sisè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

DRET A L'EDUCACIÓ

Educació, del llatí *educare*, "guiar" i *educere*, "extreure", indica l'acte de transmetre coneixements, valors, costums i formes d'actuar. L'educació no només es produeix a través de la paraula, sinó que està present en totes les nostres accions, sentiments i actituds. Ens eduquem per a poder aconseguir ser veritablement humans. Als animals els basta sobreviure a partir del seu instint. Els éssers humans necessitem educar-nos i aquesta és tasca que no acaba amb la infantesa. Però és en la infantesa on més impacte té aquest procés humanitzador.

EXERCICI: Què significa la paraula "educació"?

Subratlla la paraula (o paraules) que sembli més apropiada. Raona les teves eleccions:

1. Al circ, hem vist en Jimbo, un gos falder (instruït) (il·lustrat) (ensinistrat) (educat).
2. Sap llegir i escriure, de manera que ha de ser (erudit) (educat) (culte) (civilitzat).
3. Cada nit memoritza deu paraules noves, de manera que deu ser (culte) (facundiós) (memorable) (educat) (loquaç).
4. En Francesc és el membre de l'equip de futbol especialitzat a tirar faltes; té un peu esquerre molt (educat) (disciplinat) (expert) (ensenyat) (cap de les paraules anteriors).
5. Ella coneix tots els fets; això la fa (sàvia) (entesa) (instruïda)(il·lustrada) (informada) (avorrida).
6. Si pensen molt, han de ser (raonables) (instruïts) (intel·ligents) (pensarosos) (meditatius) (reflexius).

7. Com que ha passat molts anys a l'escola, ha de (estar ben preparat) (ser instruït) (ser educat) (estar cansat) (estar ben ensenyat).
8. Si tens una educació, ets (eixerit) (sapient) (sensible) (llest) (tranquil) (intel·ligent) (savi) (ximple) (feliç).
9. La gent que té educació, (sap moltes respostes) (pensa molt) (s'admira de moltes coses) (llegeix molt) (fa moltes preguntes) (fa bona lletra) (raona bé) (entén el que passa).
10. L'educació consisteix a (aprendre el que és important) (aprendre a llegir, escriure i calcular) (saber com usar el que s'ha après) (pensar pel propi compte) (pensar) (estudiar) (intentar descobrir què és cada cosa) (memoritzar) (aprendre què és tenir una educació) (descobrir què es pot pensar correctament).

PLA DE DIÀLEG: ¿Per què anar a l'escola?

1. Preferiries ser instruït o no? ¿Per què?
2. Què n'esperes obtenir, d'anar a l'escola?
3. Si adquireixes instrucció, ¿et farà més bon ciutadà o ciutadana? ¿Com?
4. Si adquireixes instrucció, ¿et farà més bona persona? ¿Com?
5. De quina manera es beneficiaran els teus pares del fet que tu vagis a l'escola?
6. De quina manera es beneficiaran els teus mestres del fet que tu vagis a l'escola?
7. Se t'acuden desavantatges que té la gent instruïda?
8. Vas a l'escola amb l'objectiu d'aprendre allò que els adults ja saben, sigui el que sigui?
9. T'agrada descobrir la veritat sobre coses que sempre t'han semblat misterioses?
10. T'agradaria l'escola si t'ajudés a entendre les coses que t'interessessin però que et tinguessin perplex?
11. Tagradaria més l'escola si t'ajudés a fer un ús millor de les teves capacitats?
12. Quins beneficis ofereix l'educació, a més de preparar-te per una feina?
13. Com passaries el dia si no haguessis d'anar a l'escola?
14. Quina és la cosa més educativa que t'ha passat fora de l'escola?
15. Què passaria si s'exigís que els nens es paguessin l'educació?
16. Què passaria a tot el país, si no s'exigís que els nens anessin a l'escola?
17. Seguiries anant a l'escola si depengués completament de tu d'anar-hi o no anar-hi?
18. És més important que aprenguis que has de pensar o com has de pensar? Per què?
19. És més important que siguis capaç de donar respostes o de plantejar qüestions? ¿Per què?
20. Preferiries aprendre a pensar com l'altra gent o a pensar pel teu compte? Per què?

Font: Lipman, M. *Recerca Filosòfica*

L'escola ideal

Si pensessis en una escola ideal, imagina com haurien de ser els horaris, professors, edifici, companys, etc. Fes un dibuix mental de com seria la teva escola ideal.

Educació significa...

- Anar a escola?
- Estudiar anglès?
- Saber saludar?
- Muntar a cavall?
- Menjar amb la boca tancada?
- No ficar-se els dits al nas?
- Saber comportar-se?
- Créixer mentalment?
- Aprendre?
- Valer-se per un mateix?
- Ser considerat amb els altres?
- Ésser lliure?
- Saber llegir i escriure?

L'educació ha de promoure la tolerància

Convivre significa més que viure, significa viure amb els altres. Aquesta és la manera humana d'entendre la vida. Sense els altres no hi ha convivència possible, o dit d'una altra manera, no s'arriba a la maduresa humana, com ens mostren els casos extrems dels nens salvatges que mai arriben a una plenitud. Per convivre bé, amb garanties de benestar i certa dosi de felicitat, és imprescindible que hi hagi comprensió i tolerància cap als altres, en la mateixa mesura que els altres han de ser comprensius i tolerants amb mi.

Enquesta

- Feu una enquesta preguntant cadascun de vosaltres a 10 persones el que entenen per ser tolerants. Seleccionar algunes de les respostes i analitzar-les.
- Analitzar les coincidències i les divergències.

- Hi ha alguna contradicció en les respostes?

Debat

Preparar un debat en el qual es defensin dues postures oposades: els que diuen que cal ser tolerant a tot drap i els que defensen que no es pot ser tolerant amb els intolerants. Procurar valorar els bons arguments més que l'adhesió a una o altra resposta.

Comprensiu o tolerant?

- És més o menys que ser tolerant?
- Quina és la diferència entre comprensiu i tolerant?
- Consideres que les persones que t'envolten són comprensives i tolerants?
- Et consideres més comprensiva que tolerant? ¿Més tolerant que comprensiva? Per què?

Actituds tolerants i intolerants

O, dit d'una altra manera, com reconèixer a un tolerant o a un intolerant.

<i>Tolerant</i>	<i>Intolerant</i>
Admet i vol positivament la diversitat	Tendeix a imposar la uniformitat
Respecta les idees dels altres	No admet plantejaments dels altres
Es mou en una atmosfera de llibertat	Viu en un clima de por a la llibertat
És capaç d'autocrítica	Dogmatitza la seva postura com l'única vàlida
Sap perdre	Converteix la derrota a una tragèdia
És dialogant	Tendeix al monòleg o a un diàleg interessat
Possibilita la convivència	És fonamentalment dictatorial
Procura la pau fonamentada en la justícia	Justifica la violència, imposa arguments
Té com a nord els drets humans	Es regeix per partidismes i és arbitrari

Reflexió:

- T'identifiques en alguna de les columnes?
- Quins aspectes de la teva actitud has de polir per esdevenir més tolerant?

MIRADA NO VIOLENTA

Jo en aquesta classe...

Aquí teniu una sèrie de frases que comencen per JO EN AQUESTA CLASSE.... Digues com et sents tu respecte al contingut de cada frase, posant una X en el quadre corresponent, d'acord amb el criteri següent:

- Mai o quasi mai.
- Poques vegades.
- De vegades sí i d'altres no.
- Sovint.
- Sempre o quasi sempre.

No ho pensis massa. Contesta ràpidament amb el primer que et vigui al cap, com et sents tu a classe. No hi ha respostes bones o dolentes. La resposta correcta és la que indica millor com et sents tu realment. No és necessari que posis el teu nom.

Jo en aquesta classe....

	1	2	3	4	5
1. Expresso amb llibertat les meves idees.					
2. Expresso amb llibertat els meus sentiments.					
3. Em sento diferent dels meus companys i companyes					
4. Gaudeixo quan els i les altres em coneixen					
5. Estic preocupat/ preocupada del que puguin pensar de mi					
6. M'hi trobo a gust					
7. M'hi trobo incòmode/incòmoda					
8. Em relaciono amb pocs companys i companyes de la classe.					
9. No em comporto com soc realment.					
10. Em sento insegur /insegura					
11. Crec que l'alumnat no m'aprecia prou					
12. Em sento sobrevalorat/sobrevalorada					
13. Tinc la impressió que m'ignoren					
14. Tinc la impressió que es preocupen per mi.					
15. No em sento escoltat/escoltada.					
16. Em sento menystingut/menystinguda					
17. Sospito que em critiquen					
18. Crec que no em veuen com soc					
19. Tinc la impressió que no són sincers/sinceres					
20. No formo part de cap grup d'amics o amigues					
21. Tinc la impressió que es riuen de mi quan m'equivoco					

Quins són, segons el teu criteri, les causes per les quals tenim dificultats de

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

relació a classe?

Què podem fer per resoldre aquestes dificultats?

Vols afegir algun suggeriment a l'activitat?

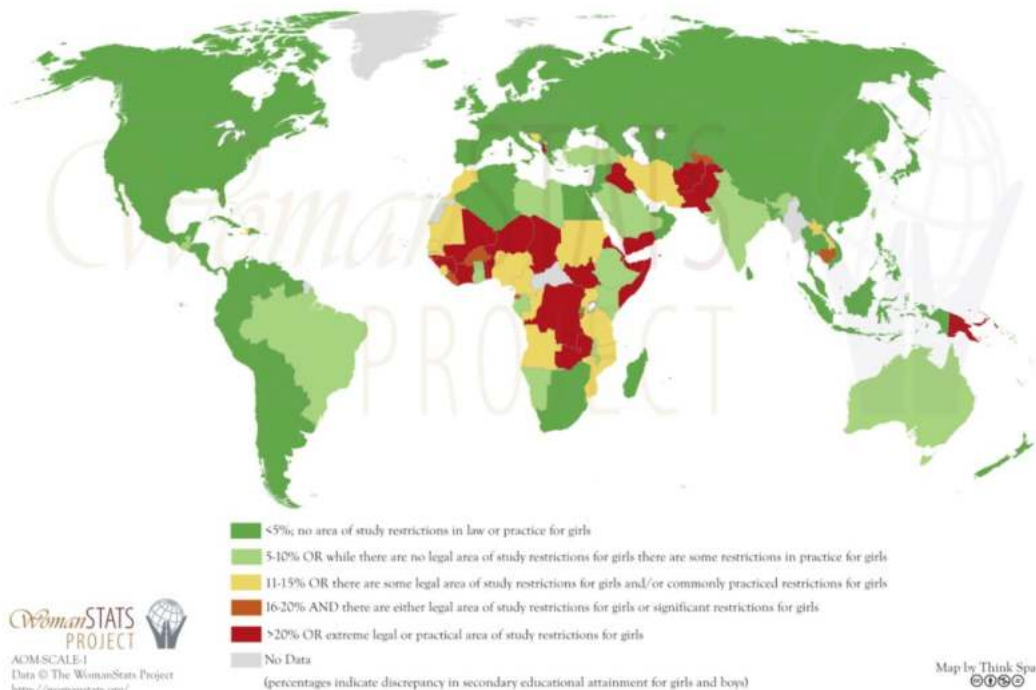
A tenir en compte...

El professorat pot recollir el qüestionari contestat i analitzar-lo detingudament per a extreure conclusions de l'ambient de la classe. Els resultats s'han de comentar a classe. Les dades recollides poden donar peu per a treballar sobre aquest tema a d'altres sessions de tutoria.

MIRADA VIOLETA

Educació secundària per sexe en el món

Discrepancy in Secondary Education
Scaled 2015

Verd fosc: Més de 5%: no hi ha cap àrea d'estudi restringida a la llei o un lloc per a les nenes
Verd clar: Més del 10%: no hi ha cap àrea legal d'estudis restringida a la llei o el dret de les nenes

Color crema: 11 al 15 %: no hi ha cap àrea legal d'estudis restringida a la llei o el dret de les nenes

Marró: 16 al 20 %: hi ha limitacions legals d'àrea d'estudi per a les nenes i / o restriccions per a les nenes

Granat: més del 20%: de restricció d'estudis per a les nenes

Gris: sense dades

Àfrica, Àsia Central i el Sud-est Asiàtic són les regions que destaquen negativament en aquest aspecte. En molts dels països que conformen aquestes àrees hi ha normes culturals i legals que restringeixen o limiten l'accés de les nenes a l'educació, amb el resultat d'analfabetisme femení molt més alt que el masculí. Tal com es pot veure en el mapa, no només en les regions esmentades sinó també en d'altres regions d'Àsia i Amèrica Llatina, s'observen diferències educatives per gènere que poden arribar a superar el 10%. Aquesta diferència encara és més gran (més del 20%), en les regions marcades en granat.

Reflexió:

- Quines són les causes d'aquesta discriminació?
- Quines en són les conseqüències?
- Els estudis que vols fer tenen a veure amb el gènere?

ACTIVITATS

MÚSICA

(Amb un llibre) mai no estaràs sol

de Sau

Passejant per les paraules amb els ulls oberts,
pots ser príncep d'Aquitània o encantador de serps.
Volar en un cavall alat, desenterrar un tresor,
o si vols pots fer en vuitanta dies tota la volta al món.

Capità en un mar de plata, gran espadatxí,
ser Romeu o un vell pirata, Quixot o bé Tintín.
Devorant molt lentament tot el que hi ha escrit,
passaràs en un parell de dies més de mil i una nits.

Si vols pots navegar en un món de paper,
si vols pots viatjar i no sortir al carrer.
Veure en Tísner i escoltar en Miquel Martí i Pol,
anar de copes amb en Monzó. Mai estaràs sol.

T'he buscat en un poema i no t'he trobat,
m'han dit que estaves en una novel·la allà enmig del mar.
Que Bovary t'ha enamorat, que lluites amb els tzars,
que ja ets príncep a Dinamarca i poeta a Bergerac.

Si vols pots navegar en un món de paper,
si vols pots viatjar i no sortir al carrer.
Retrobar la Rodoreda i la Montserrat Roig
al costat de la Carme Riera, mai estaràs sol.

Reflexió:

- Has experimentat el sentiment que expressa la cançó?
- Què significa per a tu llegir?
- De quins protagonistes masculins parla la cançó?
- I de quines autores?

LITERATURA

L'àliga i la gallina

Una vegada, un pagès es va trobar un ou en un camp. El va agafar i el va portar al galliner de la masia on vivia. Una gallina el va covar fins que l'ou es va descloure. En va sortir un aligot, que va créixer juntament amb els altres pollets.

L'àliga va fer exactament el que feien els altres pollets, ara ja pollastres. Gratava la terra amb el bec, cercant cucs i insectes per alimentar-se. També piulava i furgava per terra. Fins i tot batia les ales i volava uns metres, com la resta de pollastres. Al capdavall, ¿oi que els pollastres volen així?

Van passar els anys i l'àliga es féu vella. Un dia va contemplar, en el cel blavíssim, una magnífica au que planava elegantment i majestuosa, gronxada pels corrents d'aire, desplegant les seves ales daurades.

L'àliga vella mirava el magnífic animal volador. "¿Què és aquest animal?", va preguntar a una gallina que hi havia al costat. "És l'àliga, la reina de les aus", respongué la gallina. "No hi pensis més. Tu i jo som diferents, no som com ella".

I l'àliga ja no hi va tornar a pensar mai més. I va morir sense saber que realment era una àliga, no un gallina.

Reflexió

- Reflexioneu què té a veure el conte amb el dret a l'educació.
- Pot ser que hi hagi infants i persones que fan vida de gallines essent àligues?
- Què hauria passat si un expert en aus hagués vist el galliner?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

ARTS VISUALS

Poesia visual

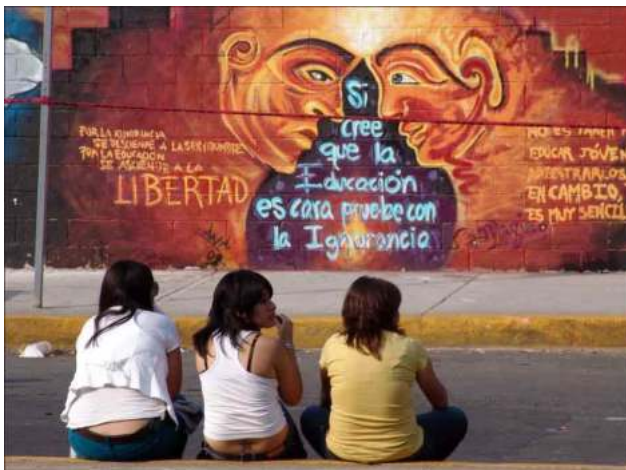

Poema visual per a la 43a fira del llibre d'ocasió antic i modern de Barcelona

Reflexió:

- Què et diu el poema?
- Què en penses de la substitució de la U per la B? No poden ser compatibles?

Mural

Graffiti per l'educació. Mèxic, 2009. Foto: Ricardo Flores

<https://www.flickr.com/photos/rnw/5849390886/in/photostream/>

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Reflexió:

- Desxifra el text del mural. Hi estàs d'acord?
- Què deuen pensar les tres noies assegudes davant del mural?

CURTMETRATGE

Campanya mundial per l'educació

Durada: 3'23''

Reflexió:

- Per què és imprescindible l'educació?
- Quants infants no van a l'escola?
- Quantes persones adultes són analfabetes?
- En què consisteix la Campanya mundial per l'educació?

Altres curtmetratges

Dret a l'educació

Durada: 1'3''

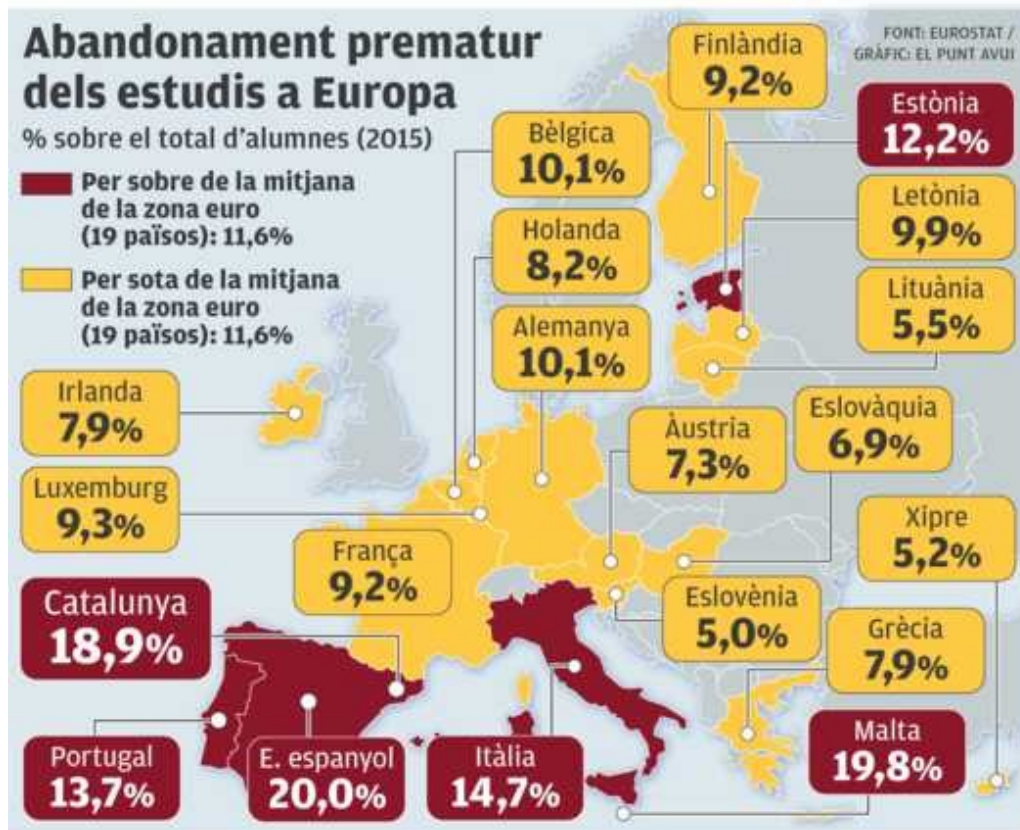
ESTAT DE LA QÜESTIÓ

L'abandonament escolar

Un sistema educatiu no és just ni inclusiu quan gairebé 1 de cada 6 nois o noies abandona prematurament els estudis. Si bé, segons l'Enquesta de Condicions de Vida del 2016, un 8,5% de les persones amb estudis superiors a Catalunya es troben en risc de pobresa, aquest percentatge es multiplica per 3 en aquelles persones que només han assolit la secundària obligatòria (26,7%). L'abandonament escolar, però, no afecta tothom igualment. Aspectes com el sexe, l'estatus socioeconòmic i cultural i l'origen condicionen la trajectòria educativa dels infants:

- Els nois abandonen més que les noies.
- Les probabilitats d'abandonament després de l'educació secundària obligatòria són 10 vegades més grans quan els progenitors tenen un nivell d'estudis baix i 3 vegades quan els progenitors tenen ocupacions de caràcter directiu.

Adaptació de: No val a badar. L'Agenda 2030 en clau d'infància a Catalunya

Reflexió:

- Què signifiquen aquestes xifres?
- Per què passa?
- Quines en són les conseqüències?
- Com evitar-ho?

FER

Intenta fer un escrit, com si fos un dietari, sobre com seria la teva vida si no sabessis llegir. Pren un dia qualsevol, des que t'aixeques i no pots llegir l'hora del rellotge i així al llarg de la jornada.

DIES INTERNACIONALS

Setembre 8 Dia internacional de l'alfabetització

Gener 24 Dia internacional de l'educació

Art. 27 Vida cultural

1. Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.
2. Tota persona té dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les produccions científiques, literàries o artístiques de què sigui autor.

E. Degas. *Classe de dansa*, 1871-74

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca

8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el vint-i-setè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

VIDA CULTURAL

La paraula **cultura** significat "cultivar" i està relacionada amb el concepte d'agricultura, en el sentit que allò cultural no és natural, que és quelcom que cal afegir a la natura. La cultura és el conjunt de totes les formes i expressions d'una societat determinada. Com a tal, inclou costums, pràctiques, codis, normes i regles de la manera de ser, vestit, religió, rituals, normes de comportament i sistemes de creences.

Reflexió:

- Què és per a tu la cultura? Expressa les seves qualitats.
- Dins quina cultura vius? Concreta les seves manifestacions.
- Quins aspectes de la nostra cultura cal enaltir i promoure?
- Quins aspectes de la nostra cultura cal censurar i eliminar?
- Quin sentit has posat a la teva vida?

PARTICIPAR

La situació en què la participació és més clara és la de diàleg: persones que intercanvien les seves idees i parers, i creen un clima interpersonal. Quan dialoguem, tots creiem i volem tenir la raó, però la raó o la veritat la tenim tots una mica i cal aprendre a distingir la part de veritat de cada un per trobar junts la veritat.

- Quin sentit té el diàleg?
- Quines d'aquestes frases donen sentit al diàleg com a forma de participació:
 - a. Completar les teves idees pròpies a partir de les dels altres
 - b. Les opinions pròpies resulten ser més riques i fèrtils
 - c. Parlant amb els altres es perd molt el temps
 - d. Cada opinió té molts matisos que el diàleg ha d'ajudar a clarificar, perquè permet aclarir les ambigüitats

- e. A mi m'agrada dialogar especialment quan em deixen parlar a mi
- f. Després de parlar una bona estona, em quedo amb les meves idees
- g. Incorporo moltes idees dels altres
- h. M'agrada dialogar, però no a escoltar Pepe, perquè ja sé el que dirà
- i. Només m'agrada dialogar quan dubto d'alguna cosa
- j. Quan més segur estàs d'alguna cosa és quan ho hauries de contrastar
- k. Descobreixes als amics al diàleg
- l. En un diàleg pots acabar barallant-te

GAUDIR DE LES ARTS

Les arts són una font de plaer i de gaudi, tant en la seva vessant de contempladors com d'actors.

PROFUNDITAT DE L'EMOCIÓ

El mèrit d'una obra d'art es mesura més per la riquesa del sentiment suggerit que no per la força amb què aquest sentiment s'apodera de nosaltres: en altres termes, al costat dels graus d'intensitat, distingim instintivament graus de profunditat o d'elevació. Analitzant aquest darrer concepte, es veurà que els sentiments que l'artista ens suggereix expressen i resumeixen una part més o menys considerable de la seva història. Si l'art que només dona sensacions és un art inferior, és que l'anàlisi sovint no destria en una sensació res més que aquesta mateixa sensació. Però la majoria de les emocions estan prenyades de mil sensacions, sentiments o idees que les penetren: cadascuna d'elles és, doncs, un estat únic en el seu gènere, indefinible, i sembla que caldria reviure la vida d'aquell que l'experimenta per tal d'abraçar-lo en la seva complexa originalitat. Tanmateix, l'artista procura introduir-nos en aquesta emoció tan rica, tan personal, tan nova, i ens vol fer experimentar allò que no podria fer-nos entendre. Fixarà, doncs, entre les manifestacions exteriors del seu sentiment, per bé que lleugerament, quan les percebi, per mirar de situar-nos de cop i volta en l'indefinible estat psicològic que va provocar-les. Així caurà la barrera que el temps i l'espai interposaven entre la seva consciència i la nostra; i com més ric d'idees i ple de sensacions i d'emocions sigui el sentiment en el marc del qual ens hagi fet entrar, més profunditat i elevació tindrà la bellesa expressada. Les intensitats successives del sentiment estètic corresponen, doncs, a canvis d'estat esdevinguts en nosaltres, i els graus de profunditat, al més o menys gran nombre de fets psíquics elementals que destriem confusament de l'emoció fonamental.

Bergson H. *Assaig sobre les dades immediates de la consciència*_Ed. 62. Textos filosòfics, BCN 1991, pàg. 70 i 71

Reflexió:

- En què consisteix el mèrit d'una obra d'art?
- És possible que l'artista aconsegueixi el que diu el text: "ens vol fer experimentar allò que no podria fer-nos entendre".
- Segons el text, l'experiència estètica és el mateix que l'experiència artística?
- Creus que l'autor es refereix a una forma d'art concreta o el text es podria aplicar a qualsevol formulació artística: pintura, música, dansa, teatre, etc.

BENEFICI DEL PROGRÉS CIENTÍFIC

La ciència, com veiem, és un dret humà, però és lluny de considerar-se així per la societat i pels estats que haurien de vetllar pel compliment d'aquest pacte. L'article recull el dret de tota persona a gaudir dels beneficis del progrés científic i de les seves aplicacions. Però hi ha poca consciència d'aquest dret, en part perquè no és clar quin tipus d'obligacions legals imposa als estats. Hi ha molts problemes per resoldre, com ara la qüestió de la propietat intel·lectual dels avenços científics. Es tracta d'una batalla que enfronta governs i multinacionals per patents de medicaments.

I és que gairebé mai ha estat considerada des de la perspectiva dels drets humans. Tradicionalment, ha estat tan sols una àrea d'estudi i per a la recerca de coneixement. Recentment, s'ha identificat com un instrument per estimular el creixement econòmic i millorar la competitivitat.

Cal enfocar la ciència des de la perspectiva dels drets humans, perquè sigui vista principalment com un mitjà per millorar el benestar humà.

Reflexió:

- Sobre quins aspectes creus que la ciència podria beneficiar la humanitat?
- Saps alguns descobriments científics que hagin generat més malefics que beneficis?
- Quins interessos retenen alguns dels avenços de la ciència a l'hora de posar-los al servei dels humans?

MIRADA NO VIOLENTA

Moltes formes culturals passen per modes o afiliacions segon l'època en què es visqui i algunes d'elles acaben comportant addiccions.

ADICCIONS

El terme **addicció** és utilitzat en un ventall ampli de contextos per a descriure una inclinació, una obsessió, una obligació o una **dependència** física o psicològica excessiva. Alguns exemples d'addicció poden ser l'addicció a les drogues (drogoaddicció), als videojocs, al joc (ludopatia), al tabac (tabaquisme), a l'alcohol (alcoholisme), a l'ordinador, a la pornografia, al menjar, entre d'altres. En terminologia mèdica, una addicció és un estat en què el cos depèn d'una substància per a funcionar normalment, i desenvolupa una dependència física cap a aquesta, com en el cas de la drogoaddicció. Quan la droga o la substància de què algú depèn se li retira, això causa en el malalt una síndrome d'abstinència, que presenta

un conjunt característic de símptomes. En el camp de la psicologia, una addicció no està associada necessàriament amb un ús abusiu d'una substància, ja que aquesta forma d'addicció es pot generar fins i tot seguint la medicació d'un tractament mèdic convencional, prescrit per un metge. Parlem d' addicció quan el seu ús és constant i repetitiu, es fa servir amb una certa obsessió i es viu amb molta tensió –i fins i tot amb símptomes físics o psicològics,– quan no es pot utilitzar (per ser al centre educatiu o en llocs o moments on no es permet, perquè no funciona o se m'ha castigat sense, etc.).

Alcohol i drogues

Si prenem substàncies per sentir-nos més còmodes i perquè semblen afavorir les relacions pot ser que ens hi enganxem i que no aprenguem a relacionar-nos sense elles. Sovint tenim la sensació que "podem controlar" però quan s'abusa d'una substància, s'acaba fent imprescindible i no es controla voluntàriament. Pot derivar en addicció.

Adolescents espanyols entre 14 i 18 anys declaren que han consumit substàncies psicoactives el darrer mes:

- 2 de cada 3 havien pres begudes alcohòliques
- 1 de cada 4 havia fumats tabac
- 1 de cada 5 havia consumit cànnabis

Enquesta sobre ús de drogues en ensenyaments secundaris a Espanya, informe 2016

Reflexió:

- Què en penses de cadascun d'aquests temes?
- Saps per què són dolents per a la salut?
- Saps que afecten el teu creixement?

Per saber-ne més

Protocol de drogues secundària

Les drogues una a una

Dependència del mòbil

Moltes persones tenen una dependència del mòbil, ja sigui per una necessitat personal o professional (ho requereix la feina. Tot i això, el jovent té més possibilitats de fer-se addictes per motius diferents, com ara ser més gregaris (grupals) i relacionar-se més ràpid i amb més freqüència. Amb l'addicció augmenta el seu ús (cada cop es fa servir més hores i amb

més intensitat), el mòbil cada cop és més protagonista en la seva vida – deixa de ser un mitjà per ser una finalitat en sí mateix–, augmenten les conseqüències negatives derivades de l'ús que se'n fa: reducció de les hores de son, problemes al centre educatiu o la família, càstigs, etc.

S'han detectat clarament conseqüències negatives per a la salut física i mental degudes a l'ús excessiu del mòbil. Entre els exemples que donen els professionals, es mencionen les distraccions que produeixen les noves tecnologies a la vida quotidiana, a les aules, la disminució de la capacitat de concentració i un major risc de depressió.

Diversos estudis també han constatat que cada cop hi ha més adolescents amb problemes de son per culpa dels mòbils. I és que, exposar-se a la llum de la seva pantalla abans d'anar a dormir provoca, entre altres efectes, que es deixi de secretar melatonina -hormona que intervé en la regulació dels cicles del son- i fa que ens quedem desperts fins més tard.

Què puc fer?

La primera cosa que m'anirà bé és aturar-me a pensar i adonar-me d'algunes coses:

- Com faig servir el mòbil (temps que està encès, hores que el faig servir, si mai el tinc a més d'un metre de distància...).
- Com em sento quan no el tinc (tensió, mal humor, ansietat...).
- Com m'està impactant negativament en altres activitats (estudi, esport, relacions...).
- Com valoren altres persones l'ús que en faig.

Apps contra l'addicció del mòbil

- **Checky** treballa com un comptador de les vegades que es desbloqueja el telèfon al llarg del dia. Es posa automàticament a zero a les 12 de la nit de cada dia i guarda les dades per fer estadístiques setmanals.
- **QualityTime**, a més de comptabilitzar els desbloqueigs mostra les dades d'ús de cada app de manera desglossada, permetent consultar quin s'utilitza més, quant de temps, i programar "diètes digitals" (temps sense notificacions o trucades bloquejades). Moment és l'alternativa per als dispositius iOS.
- **Forest** és per als que tinguin problemes de concentració o els agradi la natura. Es planta una llavor que va creixent cada 30 minuts únicament si som capaços de resistir la temptació de desbloquejar el telèfon. L'objectiu és repetir el cicle tantes vegades com sigui possible per aconseguir un bosc frondós al final del dia.
- **FaceUp** no és només un joc de reptes. A través d'un test, descobreix el teu nivell d'addicció i supera els teus reptes personals.

Per saber-ne més

Addiccions i noves tecnologies

Ludopaties

La ludopatia és una addicció que té a veure amb el joc. Com que d'entrada no sembla nociu, els addictes al joc cada vegada tenen menys edat. I solen

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

jugar des d'Internet perquè és fàcil suplantar una identitat d'adult. Els experts diuen es pot comparar a l'addicció als estupefaents com l'heroïna o l'haixis. La publicitat d'aquest tipus de joc utilitza com a reclam persones famoses, esportistes i es passa a les hores de màxima audiència.

Quins són els símptomes d'un o una ludòpata?

- Desig incontrolable de jugar
- Enganys a la família i als amics
- Cúmul de deutes a causa del joc
- Deixes de fer coses importants per poder jugar
- Et desesperes quan jugues perquè perds i també quan no jugues.
- Canvis en el comportament: irritabilitat, insomni, ansietat. El que es coneix com a síndrome d'abstinència.

Testos de ludopatia

MIRADA VIOLETA

Visibilitzem les dones

L'objectiu és doble: per un cantó incentivar la investigació sobre la història de les dones que es materialitzi en el Treballs de Recerca de 2n. De batxillerat en l'alumnat i per un altre i més directe donar a conèixer el nom de dones tan importants i tandesconegudes com: Safo, Hipatia d'Alexandria, Cristine de Pizan, Olimpee de Gouges, .- Mery Wollstonecraft, Mery Shelley, Clara Campoamor, Irena Sendler, Rosa Park...i tantes d'altres.

7 carrers amb nom de dona	Barcelona		València	
	250	Nom de dona	152	
	1.285	Nom d'home	1.479	
	4.548	Total de carrers	3.415	

De: *Recull de termes Dones i treball*

Per saber-ne més

Institut Català de les les Dones

Fem una prova:

Escriu una llista de cinc:

Pintors	Pintores

Científics	Científiques

Homes novel·listes	Dones novel·listes

Homes músics	Dones músics

Reflexió:

Individualment

- Has pogut omplir tot el llistat? Hauries d'haver arribat a posar 40 noms.
- Quines caselles t'han costat més d'omplir? Pots explicar per què?
- Quines caselles has deixat en blanc? T'expliques el per què?

En grup

- Compareu qui ha pogut omplir més caselles i qui menys? Podríeu dir per què?
- Ens diu alguna cosa aquest llistat?

Dia internacional de les dones i les nenes en la ciència

El Dia Internacional de les Dones i les Nenes en la Ciència va ser decidit l'any 2015 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, per tal de promoure la participació plena i en condicions d'igualtat de les dones i les nenes en l'educació, la capacitació, l'ocupació i els processos de decisions en la ciència, i eliminar tota mena de discriminació contra les dones i per fomentar una major participació de les dones i les nenes i reconèixer-ne els seus èxits. Es va commemorar per primera vegada l'11 de febrer de 2016. Amb aquesta celebració, les Nacions Unides conviden tots els estats membres, totes les organitzacions i els òrgans del sistema de les Nacions Unides i altres organitzacions internacionals i regionals, el sector privat i el món acadèmic, així com la societat civil, incloses les organitzacions no governamentals i les persones particulars, perquè commemorin aquest dia a través d'activitats d'educació i sensibilització pública.

Reflexió:

- Quin sentit té instaurar aquest dia?
- Estigueu al cas de com se celebra i busqueu alguns actes interessants que s'hagin fet arreu del món.

Notícia sobre el dia internacional de les dones i les nenes en la ciència

Pel·lícules:

Cicle Dones científiques

Els mèrits de Madame Curie, França, 1997.

El viatge de Jane, França-Tanzània, 2010

Temple Grandin, Estats Units d'Àmerica, 2010

Altres pel·lícules:

Talents ocults, Estats Units d'Àmerica, 2017

ACTIVITATS

MÚSICA

Governar-nos

de Roba Estesa

Comencem a governar-nos,
que neixi de naltros l'emoció.
Que desapareguin bàndols,

som escamots d'insurrecció.

Comencem a governar-nos,
que neixi de naltros la passió.
Que desapareguin bàndols,
som escamots d'insurrecció,
l'alegria de la revolució!

On m'agrada a mi trobar-te és al carrer,
fem que valgui la pena, no et quedis enrere.
On m'agrada a mi trobar-te és al carrer,
insubmissa i desperta. Ara et toca a tu!

Un cos valent que balla al compàs del temps. Un cos valent.
Un cos valent que balla al compàs del vent. Un cos valent.

Comencem a governar-nos,
que neixi de naltros la il·lusió.
Que desapareguin bàndols,
som escamots d'insurrecció.

Comencem a governar-nos,
que neixi de naltros el ressò.
Que desapareguin bàndols,
som escamots d'insurrecció,
l'alegria de la revolució!

On m'agrada a mi trobar-te és al carrer,
aixequem polseguera, celebrem la revetlla.
On m'agrada a mi trobar-te és al carrer,
insubmissa i desperta. Ara et toca a tu!

Reflexió:

- Què ens explica la cançó?
- De quina mancança parla?
- Què proposa?

LITERATURA

Tu, art
de Roba Estesa

Tu, art,

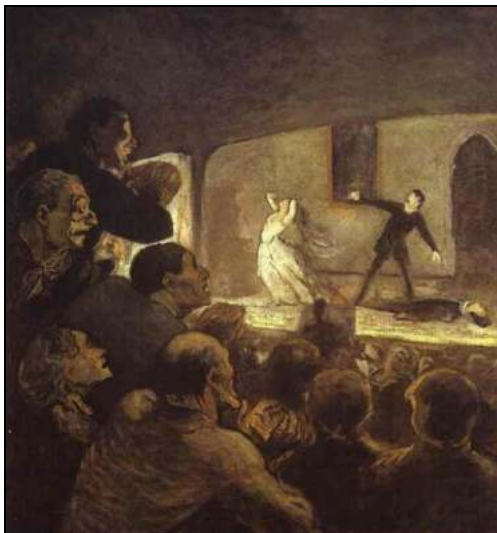
Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-
NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres
derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

que et passeges
per dintre meu...,
que fas meravella
de la creació,
i estimes sense condició
a qui se t'apropa per admirar-te.
Tu, art,
que et fas paraula
i transformes les coses,
i fas d'aquest poema
una bellesa inesperada.
Ets la meva petita esperança,
el meu desig primer d'inspiració,
la raó del començament
de la meva pròpia existència.
Perquè sé que sense tu no sóc ningú.

Reflexió:

- Quina relació pots establir entre l'enunciat de l'article i el poema?
- Comparteixes la visió de l'art que expressa el poeta?
- En quin sentit podries dir també tu que "sense art no sóc ningú"?

ARTS VISUALS

H.Daumier. *El melodrama*,
1860

	<p>J. Charpentier. <i>Dona jove amb un llibre a la biblioteca</i>, sense data</p>
	<p>R. Dufy. <i>El concert taronja</i>, 1948</p>

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que ha generat la seva observació.
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar-lo sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a interpretacions diferents?
- L'obra escollida és apropiada per representar el dret al qual l'hem associat? És forçada l'associació? Potser encaixaria millor amb algun altre dret de la Declaració Universal? O potser amb cap?

CURTMETRATGE

Drets d'autor

Reflexió:

- Quina és la història del vídeo?
- Amb quin dels dos xicotets estàs d'acord?
- Què significa tenir drets d'autor?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Cultura i joventut

Com a resultat de l'anàlisi d'una enquesta feta al jovent l'any 2017, s'ha aconseguit agrupar en sis tipus les activitats culturals habituals:

— **Sortir** (25,1%). Agrupa la tendència a sortir de nit i anar a la discoteca, i també quedar amb amics, i en menor mesura anar a concerts. Inclou, per tant, activitats bàsiques que s'associen a ser fora de casa i, molt especialment, a les que són vistes per molts adults com potencialment "transgressores" o com a possibles "pèrdues de temps".

— **Exercici** (11,5%). Tendència a fer esport o exercici i a fer excursions, anar a la natura, etc., i en menor mesura passejar i viatjar. Fa referència a formes d'oci fora de casa, però inclou formes que tendeixen a estar ben considerades pels adults.

— **Videojocs** (7,8%). Tendència a jugar amb videoconsols, jocs d'ordinador i similars i, també, amb anar més al cinema.

— **Majoritari** (6,1%). Agrupa dues activitats d'oci que s'acostumen a etiquetar com a "comercials", no gaire ben considerades des de la cultura legítima per "consumistes", com són mirar la televisió i anar a comprar. També inclou activitats com passejar i anar al cinema.

— **Escolar** (5,6%). Fa referència al lligam entre estudiar, llegir llibres diferents dels d'estudi i, en menor mesura, estar amb els amics al carrer o la plaça. És un component que té molta relació amb l'edat i el fet d'estar o no estudiant.

— **Legítim** (5,3%). Són les activitats que s'associen a la cultura legítima, és a dir, anar al teatre, a espectacles de dansa, òpera o música clàssica, a exposicions i museus (sense comptar quan és per estudis), i en menor mesura a actes polítics, a concerts, llegir llibres i el diari en paper i anar al cinema.

Adaptat d'ENQUESTA A LA JOVENTUT DE CATALUNYA 2017

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Reflexió:

- Amb quina d'aquestes activitats et sents més identificat/da
- La teva mitjana es correspon a aquest resultat?
- Has trobat a faltar alguna activitat que, per tu sigui culturalment important?

FER

Tria alguna forma d'expressió artística que t'agradi o t'interessi i fes una proposta que defensi l'enunciat de l'article: pot ser un poema, una poesia visual, un dibuix, una cançó, un rap, un monòleg teatral, una coreografia breu, etc. Presenteu-lo a la classe i comenteu la necessitat i el gust de fruit de les arts.

DIES INTERNACIONALS

Abril 23 Dia del llibre i dels drets d'autor